

A Magyar Nemzeti Bank 3/2016. (VI.06.) számú ajánlása a saját kockázat- és szavatolótőke-értékelési rendszerről

I. Az ajánlás célja és hatálya

Az ajánlás célja a biztosítók saját kockázat- és szavatolótőke-értékelési rendszer követelményeivel kapcsolatban a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) elvárásainak megfogalmazása, és ezzel a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése.

Az ajánlás kidolgozása során figyelembe vételre került az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság (a továbbiakban: EIOPA) által kiadott „Iránymutatások a saját kockázat- és szolvenciaértékelésről”¹ (a továbbiakban: Iránymutatás) elvárásai, ennek megfelelően az MNB jelen ajánlás közzétételével biztosítja az iránymutatásnak való megfelelést.

A Szolvencia II követelményrendszer 2016. január 1-étől való alkalmazását segítve, az EIOPA iránymutatásokat bocsátott ki a saját kockázat- és szavatolótőke-értékelési rendszer alábbi témaköreiről:

- a) egyedi kockázati profil leírása,
- b) tőkehelyzet értékelése, azaz kötelezettségek, azok kockázatai, a kockázatvállalási határok, üzleti stratégia;
- c) szavatolótőke-szükséglet, minimális tőkeszükséglet, biztosítástechnikai tartalékok követelményei, az azoknak való folyamatos megfelelés;
- d) a standard formulával, vagy belső modellel számított szavatolótőke-szükséglet számításhoz használt feltevések és a kockázati profil közötti eltérés mértéke (a jelentős eltérések azonosítása)
- e) az illeszkedési kiigazítás, a volatilitási kiigazítás alkalmazása esetén a szavatolótőke-szükséglettel és a minimális tőkeszükséglettel kapcsolatos követelményeknek való megfelelés értékelése (a kiigazítás és átmeneti intézkedések figyelembevételével és a nélkül is)

Az Iránymutatás elsősorban az előretekintő értékelési folyamat során elérendő célokat tartalmazza, ugyanakkor nem mondja meg, hogy ezeket milyen módon kell a biztosítónak végrehajtania, illetve a tagállami felügyeleti hatóságoknak betartatnia.

Tekintettel arra, hogy az általános szavatolótőke-megfelelési igény értékelése a biztosítónak a saját kockázati profiljáról, illetve az e kockázatok kezeléséhez szükséges tőkéről és egyéb eszközökről alkotott nézetét tükrözi, a biztosítónak – az üzleti tevékenységében rejlő kockázatok jellegének, nagyságrendjének és összetettségének függvényében – önállóan kell döntenie arról, hogyan kívánja elvégezni az értékelést, tekintettel a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény. (a továbbiakban Bit.) vonatkozó előírásaira.

Jelen ajánlás célja, hogy az új tőkeszabályozásban megjelenő, a biztosító által elvégzendő saját kockázat és szavatolótőke-értékelés („own risk and solvency assessment”, a továbbiakban: ORSA) eljárásaira, illetőleg annak elemeire vonatkozóan értelmezést adjon, ismertetve az MNB, mint felügyeleti hatáskörben eljáró hatóság álláspontját: milyen célokat szolgál az előretekintő értékelés,

¹ https://eiopa.europa.eu/GuidelinesSII/EIOPA_Guidelines_on_ORSA_HU.pdf

milyen részei vannak, milyen tartalmú dokumentumokat vár el az MNB az előretekintő értékelés bemutatására, alátámasztására.

A saját kockázat és szavatolótőke-értékelés, illetve az ennek teljesítése érdekében alkalmazott arányosság elvének felügyeleti értékelése egyedi alapon, az érintett biztosító tevékenységének jellemzői alapján történik.

Az ajánlás – összhangban az Iránymutatás hatályával –

- a) a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009. november 25-i 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Szolvencia II) (a továbbiakban: Szolvencia II irányelv) 41., 44., 45. és 246. cikkén, valamint
- b) a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009/138/EK parlamenti és tanácsi irányelv (Szolvencia II) kiegészítéséről szóló 2014. november 10-i 2015/35/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (a továbbiakban: 2015/35/EU rendelet) 262. és 306. cikkén

alapul, valamint

- c) figyelemmel van a Bit. 89. §-ában foglaltakra.

Az a)-c) pontnak megfelelően az ajánlás hatálya kiterjed az Európai Unióban letelepedett, a tagállamokban központi irodával rendelkező biztosítókhoz vagy viszontbiztosítókhoz tartozó, a Szolvencia II irányelv 2. cikk (1) bekezdés első albekezdése szerinti üzleti tevékenységet folytató fióktelepekre [Bit. 1. § (1) bekezdés a)-c) pont]. Az ajánlásnak továbbá a harmadik országok egyenértékűség elemzése is tárgyát képezi.

Az ajánlásban a csoportszerkezetre vagy csoportszintre való utalások az Iránymutatás alapján csak az Európai Gazdasági Térség csoportjaira (a továbbiakban: EGT-csoportok) vonatkoznak.

Az ajánlás címzettjei a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNB. tv.) 39. § (1) bekezdés i) pontjában hivatkozott, a Bit. hatálya alá tartozó biztosító és viszontbiztosító, kivéve a Bit. Hatodik része hatálya alá tartozó kisbiztosítót.

II. Az egyedi biztosítókra vonatkozó ajánlások

1. Arányosság elve

A Szolvencia II keretirányelv, és ennek nyomán a Bit. sem ad részletes meghatározást, illetve részletszabályokat, milyen eljárások, esetleges küszöbértékek köthetők az arányosság elvéhez, továbbá hogyan kell felállítani és megvalósítani arányos normákat az egyes eljárások tekintetében.

Ennek megfelelően az arányosság elvének alkalmazása nem jelenti valamilyen automatizmus felállítását, amit minden biztosító egységesen bevezet és alkalmaz az eljárásaiban, így nem jelenti azt sem, hogy egyszerűsítések kerülnek meghatározásra, amit egységesen behatárolt feltételek mellett vesznek figyelembe a biztosítók.

Az arányosság megítélése kétirányú, így előfordulhat, hogy az arányosság elvére hivatkozva az MNB egyes kockázatok tekintetében sokkal összetettebb és átfogóbb felmérést vár el egyes biztosítóktól az ORSA folyamat keretében, mint amelyet a tevékenység nagyságrendje indokolna.

Az MNB elvárja, hogy a biztosító az arányosság elvének érvényesítését csak indokolt mértékben alkalmazza. Az arányosság elve nem alkalmazható a jogszabályból eredő követelményeknek való megfelelés vizsgálatára, sem pedig az irányító testület ORSA folyamatban való részvételére, koordinációjára.

A biztosítónak – az arányosság elvének megfelelően – lehetősége van egyes (al)kockázatok esetében egyszerűsítéseket alkalmazni, azonban ezeket minden esetben alá kell támasztania és megfelelően indokolnia kell.

Az arányosság elvének kereteit tekintve viszont megfontolásra kerül mind a biztosító, mind az MNB oldaláról:

- a) lehetséges-e automatikus elemeket felállítani,
- b) lehetséges-e küszöbértékeket meghatározni.

Az MNB a felügyelt intézmények, tevékenységek behatárolt körére kialakíthat és alkalmazhat automatizmusokat és egyszerűsítéseket – az egyedi intézményi specialitások egyértelmű elsőbbségének sérelme nélkül.

1.1. Általános elvek az arányosság elvének alkalmazásakor

a) A biztosító tevékenységének jellege

A figyelembe veendő tényezők a kockázati profil, ezen belül a kockázati kitettség, hogy rövid kifutású, vagy hosszú távú kockázatok jellemzik-e a biztosítót (innovatív és kockázatos magatartás), a kockázatok milyen specialitásokat hordoznak, ideértve a viszontbiztosítási kapcsolatokat, az esetleges captive biztosítói kapcsolódást.

A kockázati profil felmérése (*a kockázatok azonosítása, értékelése, elemzése, a kockázaterzékenység megállapítása*) alapján a termékstruktúra összetett-e, amely magasabb kockázatot hordoz, vagy egyszerű struktúrából és szolgáltatási kötelezettségekből áll, ezen belül a befektetési portfólió alacsony, vagy magas kockázatú. Milyen és hányféle új termék került bevezetésre, esetleg a biztosító egy új üzletágban kezdett el tevékenységet folytatni.

Bizonyos üzleti tevékenységeket maga a jogalkotó is kockázatosabbnak ítél, ezáltal az ORSA folyamatban is kiemelten kezelendők, ilyen: a felelősségbiztosítások, a hitelbiztosítások, a kezési biztosítások és más szempontok (garanciális elemek) alapján a befektetési egységekhez kötött (ún. unit linked) biztosítások.

b) A biztosító tevékenységének nagyságrendje

E jellemző esetén az eszközök és a források értéke a meghatározó (gazdasági értéken, illetve alternatív értékelés is alkalmazható). Figyelemmel kell lenni a befektetési portfólió kockázati kitettségre, a piaci részarányra (piaci sokk, illetve a biztosító a romló pénzügyi helyzetében milyen módon képes reagálni a piaci folyamatok oldaláról érkező hatásokra). Azonban minden esetben egyedileg kell megvizsgálni, hogy a jogi működési forma milyen befolyással van, illetve milyen mértékű kölcsönhatás van az adott biztosító piaci részarányával, a kockázati kitettséggel. A nagyságrendre vonatkozó arányosság megítélésekor – kiemelten a csoportszintű egyetlen ORSA jelentés készítésekor – az MNB alapvetően a hazai biztosítási piaci viszonyokat tekinti mérvadónak; függetlenül attól, hogy a csoport esetlegesen ettől eltérő kritériumokat (pl. a csoporton belüli arányt) határoz meg az arányosság elvének alkalmazását szabályozó dokumentumában.

c) A biztosító tevékenységének összetettsége

A tevékenység jellegével mutat kapcsolatot, a módszertanok, a fejlett rendszerek használata tekintetében. A figyelembe veendő tényezők a termékstruktúra (pl. kötelező felelősségbiztosítások, járadékot biztosító termékek, biztosítékok, opcionális elemek pl. az életbiztosítási szerződésekben, stb.), valamely tevékenység típusok dominanciája, e domináns tevékenységek hatása a biztosító más tevékenységi területeire, a vezetőség felkészültsége (szofisztikált kockázatkezelés), és megfelelő befektetési stratégia. Itt jelennek meg az egyes üzleti tevékenységek kölcsönhatásai, fertőző kockázatai, a csoportkapcsolatokból eredő kockázatok. Mindezek egyensúlyban tartása elvárt a biztosító, illetve a biztosítói csoport pénzügyi stabilitásának fenntartása mellett.

Az MNB javasolja, hogy a biztosító rögzítse az ORSA jelentésben, hogy az arányosság alkalmazásáról (vagy annak eltekintéséről) való döntés során mely tényezőket milyen súllyal vett figyelembe, illetve igazolja e döntés helyességét.

Az MNB az alábbi szempontok vizsgálatát javasolja az arányosság alkalmazásának eldöntéséhez:

- a) termékjelleg (garanciák, opciók)
- b) ügyfélkör
- c) szerződések darabszáma, állománydíj
- d) saját adatstatisztikák rendelkezésre állása
- e) értékesítési csatornák
- f) csoporthoz való tartozás
- g) szövegesen leírható és számszakilag kifejezhető kockázatok egymáshoz viszonyított nagyságrendje,
- h) adatminőség,
- i) kockázatcsökkentő technikák.

1.2. Az arányosság elvének érvényesítése, alkalmazása az alábbi főbb területeken jelentkezh:

a) biztosítástechnikai tartalék számítása

Meg kell vizsgálni, hogy az alkalmazott számítási módszertanok, feltételezések, egyszerűsítések összhangban állnak-e a termékstruktúrából következő biztosítástechnikai tartalékok képzésével (különös tekintettel a garanciákra, opciókra). Figyelembe kell venni, hogy milyen értékelési elvet követ a biztosító.

b) szavatoló tőke, általános szavatolótőke-megfelelési igény számítása

Az általános szavatolótőke-megfelelési igény értékelése nem szükségszerűen jelent egy komplex megközelítést. Az arányosság elve alapján az alkalmazott módszerek széles skálán mozoghatnak: elegendő lehet egyszerű stressz tesztek alkalmazása, de szükség lehet bonyolult gazdasági tőke modell alkalmazására is, beleértve a különböző elemzéseket (pl. a standard formula kockázati moduljai, almoduljai tőkeszükségletének számítása alátámasztásául használt módszertanok, feltételezések, egyszerűsítések, a biztosító specifikus paraméterek alkalmazásának szükségessége).

Az e körben alkalmazott gazdasági tőke modelleknek azonban nem kell kielégíteniük a belső modellekkel kapcsolatban megfogalmazott követelményeket.

Az arányosság elvének alkalmazása nemcsak a biztosító tevékenységének összetettségét tükrözi, hanem annak részeként fogható meg az ORSA folyamat gyakorisága is. Amennyiben a kockázati profil jelentősen változik (pl. új termékstruktúrát alakít ki a biztosító, jelentősen megváltoztatja a befektetési politikáját, az addig alkalmazott értékelési elvet megváltoztatja, kockázattűrési mértéke

nagyságrendjét jelentősen módosítja, stb.), akkor haladéktalanul le kell folytatni az ORSA eljárást is. (Szolvencia II irányelv 45 cikk 5. bekezdés, Bit. 89. § (8) bekezdés)

Az arányosság elvének alkalmazása a kisméretű biztosítók esetében egyszerűsített (könnyített) ORSA folyamat teljesítését várja el. *Az egyszerűsített ORSA folyamat alkalmazása során a biztosítónak igazolnia kell, hogy a normál ORSA folyamat lefolytatása a biztosító számára aránytalan terhet jelentene, és érdemben nem szolgálna többletinformációval.*

1.3. Az MNB elvárásai az Szolvencia II szabályozás hatálya alá került biztosítók esetében:

Az MNB számára az arányosság éppen olyan fontos körülmény, mint a felügyelt intézmény részére, ugyanis követelmény, hogy az MNB felügyelési feladatkörében a szükséges mértékben és a kellő mélységben járjon el.

Ennek eszköze az MNB által működtetett KOMÓD (kockázatalapú felügyelés módszertani kézikönyve), amely a mindenkor hatályos adatszolgáltatási, információ nyújtási követelmények alapján megállapított értékelés.

Mindezek értelmében tehát a felügyelés és a felügyelt intézmény oldaláról is egyaránt arányos módon kell eljárni.

Az MNB a felügyelt intézmények, tevékenységek behatárolt körére kialakított automatizmusokat és egyszerűsítéseket alkalmaz, amelynek során meghatározza azokat a jellemzőket, amelyek behatárolt módon, egységesen érvényesíthetők, egyrészt a KOMÓD besorolás alapján a felügyelt biztosító:

- 1) gyenge
- 2) közepes alatti
- 3) közepesnél erősebb
- 4) erős hatású intézmény.

Az MNB másrészt minimum az alábbi tényezőket veszi figyelembe:

- 1) piaci részarány,
- 2) kockázati profil: termékstruktúra összetettsége, termékek és károk kifutása,
- 3) szavatoló tőke feltöltöttség (a múltban és várhatóan a jövőben),
- 4) a szavatoló tőke számításakor alkalmazott feltételezések megfelelése,
- 5) a kockázatkezelési funkció működése.

2. Az igazgatási, irányító vagy felügyelő testület felelőssége

A biztosító olyan alkalmas és megfelelő technikákat nyújtó saját folyamatokat dolgoz ki az ORSA eljárásra, amelyek illeszkednek szervezeti felépítéséhez és beleillenek a kockázatkezelési rendszerébe, tekintettel a biztosító üzleti tevékenységéből adódó kockázatok jellegére, nagyságrendjére és összetettségére.

A biztosító irányításáért felelős testülete, illetve azok tagjai aktív szerepet vállalnak az ORSA elvégzésében, mind a tartalmát, mind a technikai részleteit illetően, megfelelően kialakított folyamatot működtetnek és ültetnek át a gyakorlatba, hozzájárulva a kockázatkezelési funkció hatékonyságához. Ezzel egyúttal azt is fel lehet mérni, hogy a biztosítót irányító testület, illetőleg annak tagjai, mennyire vannak tisztában a biztosító kockázati kitétségével, és a jövőben felmerülő kockázatokkal, azok hatásaival. Az ORSA folyamat tehát lehetőséget nyújt arra, hogy a biztosító vezetősége felmérje és megértse a biztosító kockázatait, továbbá, hogy azok kezelésére hogyan és milyen mértékben kell tőkefedezetet képezni, illetve milyen egyéb alternatív kezelési, kockázatcsökkentési technikák alkalmazhatók.

Az MNB elvárásai:

2.1.A biztosító irányításáért felelős testülete a feladatához megfelelő eszközrendszert telepít: meg kell tudnia ítélni, hogy a kockázatok azonosítása és mérése, vagy a becslése helyesen történt-e és az ehhez szükséges valamennyi faktort figyelembe vették-e. Megfelelő utasításokkal kell rendelkezni arról, hogy a menedzsmentnek milyen intézkedéseket kell tennie, valamint ezeknek olyan intézkedéseknek és eljárásoknak kell lennie, amelyek a meghatározott kockázati típusok esetén meg is valósíthatók.

Ennek megfelelően a biztosító irányításáért felelős testülete hagyja jóvá az ORSA folyamat szabályzatot és ezáltal biztosítja, hogy az ORSA folyamat megfelelően kialakított és alkalmazott lesz a gyakorlatban.

2.2.A biztosító stabil pénzügyi működése, az ehhez szükséges megfelelő döntéshozatal biztosítása érdekében további elvárásként jelenik meg a biztosító irányításáért felelős testülete számára, hogy a kockázatok azonosításán és mérésén túl együttesen kielégítő mértékben legyen tisztában az ennek megfelelő tőkekövetelmény számításához szükséges feltételezésekkel (alternatív számítási módszerek, egyszerűsítések, biztosítás specifikus paraméterek, kockázatcsökkentési technikák, stb.).

2.3.Az is a biztosító irányításáért felelős testületének a felelőssége, hogy az ORSA folyamat eredményei ismeretében határozza meg rövid és hosszú távú tőketerveit, figyelembe véve a biztosító üzleti és kockázati stratégiáját is. Ez a terv magában foglalja azokat a forrásbevonási vagy kockázatcsökkentési alternatívákat, amelyek egy nem várt negatív helyzetben, a jogszabályokban, illetve a biztosító saját kockázati étvágyában meghatározott kockázatokra számolt tőkekövetelmény teljesülését lehetővé teszik.

Az ORSA folyamat elsőrendű célja tehát, hogy mind rövid, mind hosszú távon elősegítse az üzleti stratégiában meghatározottak szerint a biztosító saját értékelése szerint a biztonságos működést és a megalapozott döntéshozatalt, továbbá biztosítsa a jogszabályok által meghatározott szavatoló-tőke-megfelelési igény megfelelő szintjét.

2.4.A megfelelő döntésekhez a biztosító irányításáért felelős testülete figyelembe veszi az ORSA folyamat eredményeit, azon belül a jövőben váratlanul, ám reálisan bekövetkező piaci sokkok, kedvezőtlen piaci, külső környezeti folyamatok hatásait is.

2.5.A biztosító irányításáért felelős testületével, illetve azok tagjaival szemben megfogalmazódnak elvárások: azaz szakmai alkalmasság és üzleti megbízhatóság („fit and proper”) követelmények teljesülése (megfelelő megbízhatóság, integritás, tudás, gyakorlat), amely elvárások egyrészt a Bit. vonatkozó szabályait jelentik, másrészt jelen ajánlás tartalmazza.

3. Dokumentáció

Az 5/2016 (VI.06) MNB ajánlás 75. pontjában leírtakon túlmenően az alábbiak figyelembe vétele indokolt.

Az ORSA folyamattal kapcsolatos eljárást megfelelően kell dokumentálni, vagyis egyértelmű és világos információ nyújtása az elvárás. Ennek érdekében az MNB álláspontja szerint az alábbiak teljesülése szükséges.

Elvárt, hogy a biztosító az ORSA folyamat dokumentációjaként legalább a következő elemekkel rendelkezzen:

- a) ORSA szabályzat
- b) ORSA nyilvántartás
- c) ORSA belső jelentés
- d) ORSA felügyeleti jelentés

Az ORSA folyamat négy minimum eleme kapcsán részletesebb elvárásként fogalmazódnak meg az alábbiak:

- 3.1.**Az ORSA szabályzat tartalmazzon minden lényeges elemet, kitérve a dokumentáció részleteire, a rögzítendő információktól elvárt minőségi követelményekre.
- 3.2.**Az ORSA dokumentáció eléréséhez egyszerű belső eljárás útján biztosított a hozzáférés az érintett munkatársak, illetve az MNB számára, beleértve magát a jelentést is, amely egyben az ellenőrizhetőségét is elősegíti.
- 3.3.**A biztosító által lefolytatott ORSA dokumentumok nyilvántartása – a 3.2. pontban említett belső eljárásrend szerint – magába foglalja a folyamat lépéseit, az eredmények összegzését és értékelését mind a belső, mind a felügyeleti hatóság számára küldendő jelentést illetően.
- 3.4.**A dokumentációs rendszerben egyértelműen és világosan kell megadni a szavatolótőke-szükséglet számítására vonatkozó információkat, (standard formula esetében biztosító specifikus feltevéseket, alkalmazott módszereket; belső modell esetében ezen túlmenően kiemelt fontosságú a modellparaméterek és feltételezések pontos rögzítése).
- 3.5.**A dokumentációban meg kell nevezni az ORSA folyamat végrehajtásában résztvevőket és felelősöket, a beszámolási kötelezettséget (illetőleg a menedzsment visszacsatolásait). Az ORSA folyamatban résztvevőkre vonatkozóan ki kell térni olyan részletekre is, hogy ki, mikor, mit és hogyan jelent az ORSA folyamat végzése során, és azokra milyen módon kell reagálnia a vezetőségnek (visszacsatolás).

Az ORSA folyamatról szóló információk összességében nem kell, hogy egy új jelentési rendszert alkossanak, ha a biztosítónál már kialakított és használatban lévő belső dokumentációk, a jelentési rendszerek alapvetően, vagy túlnyomórészt megfelelnek az ORSA jelentési rendszertől elvárt követelményeknek. Amennyiben a már meglévő rendszer kisebb hiányosságokat mutat az ORSA folyamat dokumentációjától és jelentési rendszerétől elvárt követelményekhez képest, akkor ezekkel a (részben) hiányzó adatokkal, elemekkel, dokumentációkkal ki kell egészíteni, hogy teljes képet nyújtson és ténylegesen megfeleljen az ORSA folyamat kapcsán elvárt követelményeknek.

Ki kell emelni, hogy mivel az ORSA kettős funkciót tölt be, az MNB ellenőrzés célját szolgáló dokumentációnak, illetőleg az MNB számára benyújtott jelentésnek szűkebb adathalmazt is elegendő tartalmaznia, mint a biztosító belső ORSA folyamat dokumentációja, azonban biztosítani kell a lehetőséget, hogy az MNB felülvizsgálat, az MNB és a biztosító között folytatott párbeszéd, vagy egyeztetés során az MNB részéről további részletek is bekérhetők, megtekinthetők legyenek.

4. A saját kockázat- és szavatolótőke-értékelésre vonatkozó intézkedések

Az 5/2016 (VI.06) MNB ajánlás 62, 71, 72 és 74. pontjában leírtakon túlmenően az alábbiak figyelembe vétele indokolt.

A jogszabályi rendelkezések értelmében a biztosítónak az általános irányítási követelmények alapján rögzített, a biztosító ügyvezetése által elfogadott – megbízható és körültekintő működésnek megfelelő – szabályzatban kell megfogalmaznia a kockázatkezelésre vonatkozó politikáját [Bit. 88. § (1) bekezdés; 94. § (1) bekezdés d) pont]. Az ORSA, mint a kockázatkezelés része, azon folyamatok közé tartozik, amelynek részletes szabályait szintén szabályzatban kell meghatározni, vagyis az ORSA szabályzat nem feltétlenül egy önálló szabályzat. Az azonban egyértelmű elvárás, hogy ez a szabályzat – akár önálló, akár minimum követelményként a kockázatkezelési politika részeként – rögzítse az ORSA teljes folyamatának eljárási szabályait, illetve a releváns szabályzatokra való utalást.

Az ORSA szabályzat kitér mindazokra az egyéb elemekre is, amelyek a folyamatot teljessé teszik: (adatbázis, annak minősége, dokumentációk, információs és jelentési rendszer, gyakoriság).

Az arányosság elvével összhangban, valamint figyelemmel az 1. pontban írtakra, a biztosító az ORSA folyamat céljaira (is) alkalmas adatbázist működtet, rendelkezik belső információs rendszerrel, ezen felül a biztosítónak felügyeleti célokat szolgáló adatszolgáltatást is kell nyújtania.

A Szolvencia II irányelv nem határoz meg konkrét időszakot, azonban a szabályozói oldal a Bit. 89. § (8) bekezdésében az ORSA lefolytatására minimum éves gyakoriságot állapít meg. Az EIOPA ORSA iránymutatás – amely jelen ajánlás alapja – ugyancsak az éves gyakoriság mellett érvel; további részletek a 14. pontban kerülnek leírásra.

Az ORSA szabályzatot a biztosító évente legalább egyszer felülvizsgálja, a felülvizsgálat alapján szükséges módosításokat a biztosító ügyvezetésének jóváhagyása alapján át kell vezetni.

Az MNB elvárásai:

Az ORSA szabályzat térjen ki a folyamat elemeire, amelyek minimálisan a következők:

- 4.1.** az ORSA folyamat időtávjának meghatározása (elvárt a 3-5 év);
- 4.2.** a jelenlegi és a jövőbeni üzleti pozíció, tőkeigény;
- 4.3.** a kockázatok kiértékeléséhez alkalmazott értékelési elv;
- 4.4.** a kockázatazonosítás, kockázati étvágy, kockázattűrési mérték (ideértve a termékstruktúrát, és befektetési politikát, üzleti modellt, kockázati profilt; a kockázati profil, a kockázatvállalási határok és a szavatolótőke-igény közötti kapcsolódást, beleértve mindazokat a mutatószámokat, amelyekkel ezt nyomon követik, különösen a jelentős mérték, a különböző küszöbértékek meghatározását);
- 4.5.** a szavatolótőke-szükséglet és a biztosítástechnikai tartalékok számítási módszertana (szöveges és számszaki formában kifejezhető kockázatok), különösen a hosszú távú garanciákra és részvénypiaci kockázatokra vonatkozó intézkedések, a biztosító specifikus paraméterek használata, illetve a belső modell feltételezéseinek ismertetése;
- 4.6.** adatminőség, azaz hogyan érvényesítik az adatminőségi követelményeket: adatok helyessége, teljessége, az adatválasztás, az adatválasztási gyakoriság, valamint a választott adatperiódus, adathasználat módszertana és módosítása, adathiány, azok pótlása hogyan történik, a pótlás korlátai;
- 4.7.** stressz tesztek, szcenárió-elemzések, reverse tesztek, egyéb elemzések lefolytatása;
- 4.8.** a kockázatkezelési rendszer és az ORSA folyamat kapcsolódási pontjai, kölcsönhatásuk működése;
- 4.9.** a rendelkezésre álló források besorolása (tíering);

- 4.10.** az ORSA folyamat elemei arányos alkalmazásának okai (beleértve az arányosság elve alkalmazásának ismérveit);
- 4.11.** az ORSA folyamat elemeinek felelősei, a folyamat koordinátora (beleértve a kiemelt ellenőrzési pontokat, a kiemelten fontos feladatkört betöltők felelősségét, a hatás- és feladatkörök megosztását);
- 4.12.** az ORSA folyamat elfogadási mechanizmusa;
- 4.13.** a határidők;
- 4.14.** a belső és az MNB felé a beszámolás rendje, ideértve a jelentésekkel szemben támasztott tartalmi követelményeket (Bit. 89. § (9) bekezdés);
- 4.15.** az ORSA lefolytatásának gyakorisága, illetőleg a rendkívüli ORSA folyamat kiváltó okai;
- 4.16.** az ORSA folyamat eredményének értékelése, a vezetőség lépéskényszerei.

5. A saját kockázat és szolvenciaértékelés nyilvántartása

Az 5/2016 (VI.06) ajánlás 75. pontjában leírtakon túlmenően az alábbiak figyelembe vétele indokolt.

Az ORSA folyamatának és eredményeinek mindenkor megfelelően alátámasztottnak és megfelelően dokumentálnak kell lenniük. A nyilvántartásnak le kell fednie legalább a lényeges/számottevő témaköröket, azon belül mindazon részletkérdéseket, amelyek egymás mellé rendezésével áll össze az ORSA folyamat dokumentációja.

A biztosító külön-külön nyilvántartja minden egyes ORSA folyamat lépéseit, eredményeit és a kockázati profilnak a szavatolótőke-szükséglet számításául szolgáló feltételezésektől való eltérésének a mérését. Egyúttal ezek a rögzített adatok biztosítják, hogy harmadik fél is megértse az ORSA folyamatot és annak részleteit, továbbá a biztosító a rendelkezésre álló rögzített információkból képes legyen fejleszteni a tőkeszámítások alátámasztásául szolgáló becsléseket.

Az ORSA folyamatok dokumentálása során az MNB elvárása szerint rögzítésre kerülnek az alábbiak:

- 5.1.** Az egyedi kockázatok elemzése, a kockázat leírása.
- 5.2.** A kockázatok mérése/becslése és a tőkeallokációs folyamat közötti kapcsolat ismertetése és annak magyarázata hogyan alakították ki az engedélyezett kockázatvállalási határértékeket.
- 5.3.** A szavatoló tőkével nem fedezett kockázatok kezelésének bemutatása.
- 5.4.** Az ORSA folyamat során alkalmazott mérések/becslések, megközelítések technikai specifikációja, ideértve a fő, meghatározó elemek szerkezetének ismertetését. Továbbá fel kell sorolni és indokolni a megközelítésekhez használt feltételezéseket, e folyamat nem független elemeit, ha vannak, az általános szavatolótőke-megfelelési igényhez választott biztonsági szint magyarázatát és azokat az ésszerű megfontolásokat, amelyek a szavatolótőke-szükséglet számítása során alkalmazott biztonsági szinttől eltérő biztonsági szinthez vezettek. Ismertetni szükséges azt is, hogyan kezeli az ORSA folyamat az adatok, paraméterek bizonytalanságát, illetve az ebből adódó mérési/becslési bizonytalanságokat.
- 5.5.** Ismertetni kell a hosszú távú garanciákra és a részvénytőkepiaci kockázatokra vonatkozó intézkedések alkalmazásának okait, az engedélyezett alkalmazástól való eltérést, annak indokait; ezzel összefüggésben az MNB felé megtett, vagy megtenni szándékozott lépéseket.
- 5.6.** Ismertetni kell az általános szavatolótőke-megfelelési igény összegét (értékét) az ORSA folyamat által lefedett teljes időszakra (a hosszú távú tervezési szemlélet alapján), valamint a lefedett üzleti időszak tekintetében azt is ismertetni kell, hogyan felel meg ez az évenkénti általános szavatolótőke-megfelelési igénynek.
- 5.7.** A biztosítónak folyamatosan meg kell felelnie a tőkemegfelelésre vonatkozó és a biztosítástechnikai tartalékokkal kapcsolatos jogszabályi előírásoknak, valamint be kell mutatni, hogy a számítások ésszerűek, azok konklúziói megfelelőek. Be kell mutatni a szavatoló tőke helyzetének alakulását az üzleti terv megvalósításának tükrében, vagyis

figyelemmel kell lenni a szavatolótőke-szükséglet és a biztosítástechnikai tartalékok megfelelő szintjére.

- 5.8.** Azonosítani és magyarázni kell a biztosító kockázati profiljának és a szavatolótőke-szükséglet alátámasztásául szolgáló számítások összehasonlítása során feltárt eltéréseket; a jelentős eltérések esetén minden egyes eltérésről részletes ismertetést, belső dokumentációt szükséges készíteni, ami egyúttal ismerteti a biztosító lépéseit, vagy a jövőbeni lépéseit az ilyen esetekben.
- 5.9.** A dokumentációval szembeni követelmény, hogy bemutassa a szavatoló tőke növelését biztosító stratégiát, ha erre szükség van; továbbá ki kell térni a szükséges és lehetséges időtávra, ami alatt a stratégiában megfogalmazott célt eléri és a biztosító pénzügyi helyzetét megfelelően stabilá teszik.
- 5.10.** Mindazon külső és belső faktorok ismertetésére, amelyek a távlati tervezés során megfontolásra és figyelembe vételre kerülnek. Magyarázat arról, hogy a kockázatok eltéréseinek azonosítása hogyan történik, mi alapján dönti el a biztosító a határértékeket (lényeges/számottevő eltérések, amikor be kell avatkozni, illetőleg ahol jogi kötelelem áll fent az intézkedésre).
- 5.11.** Az ORSA folyamat során alkalmazott mérések, becslések eredményeiből következő, tervezett management intézkedések részletes ismertetése, kitérve ezek magyarázatára és megalapozottságára (megvalósíthatóságára). Szintén ismertetni kell ezeknek az intézkedéseknek, az ORSA folyamatban alkalmazott mérésekre/becslésekre gyakorolt (vizsont)hatását.
- 5.12.** A biztosító vezetőségének – az ORSA folyamathoz kapcsolódó – különböző eljárásait is rögzíteni szükséges, ideértve mind a belső ellenőrzési funkció, mind a külső ellenőrzés által végzett vizsgálatok, elemzések eljárásait, az azokra történő válaszadási, intézkedési visszajelzési automatizmusokat.
- 5.13.** A belső modellt alkalmazók esetében:
 - a) Ismertetni kell a belső modellt alkalmazóknak az engedélyezett modell eltéréseit, változtatásait az engedélyezettől, amennyiben ilyen folyamat történt.
 - b) Meg kell határozni a vonatkozó szabályzat szerint, hogy az MNB által jóváhagyott belső modell módosításai, illetve a bevezetendő eltérések jelentősnek – és így engedélykötelesnek – minősülnek-e.
 - c) Meg kell jelölni a változtatás okát (pl. az irányítási rendszerben, a technikai specifikáció megfelelőségében, a kockázati profilban bekövetkezett változás miatt volt szükséges a módosítás).
 - d) Csoportmodell alkalmazása esetén a helyi megfelelőség elemzése.

6. A saját kockázat- és szavatolótőke-értékelésről szóló belső jelentés

Az 5/2016 (VI.06) ajánlás 75. pontjában leírtakon túlmenően az alábbiak figyelembe vétele indokolt.

A belső információs rendszer, a kialakított belső jelentési rendszer működtetése fontos eszköz. A gyakorlatban meg kell felelnie annak a követelménynek, hogy az ORSA egy olyan eszközzé váljon, ami biztosítja, hogy az éves és a hosszú távú üzleti tervezés bázisa, továbbá az ORSA eredmény ismertetése a döntési folyamat része, azokban figyelembe vételre kerül.

Annak érdekében, hogy ezek a feltételek teljesüljenek, az arányosság elvére is figyelemmel, a biztosítónak olyan belső jelentési és dokumentációs rendszert kell kialakítania, amely megteremti a lehetőséget, hogy az információk pontosan és időben megosztottak legyenek mindazon szervezeti egységekkel és döntéshozókkal, illetve kulcspozíciót betöltő munkatársakkal, akiknek arra a munkakörükből adódóan, továbbá a feladatuk teljesítéséhez szükségük van.

Ennek érdekében a biztosító az irányító testületi jóváhagyását követően tájékoztatja az összes érintett alkalmazottat legalább az ORSA folyamat eredményéről, a következtetésekről.

7. Az általános szavatolótőke-megfelelési igény értékelése

A Bit. 89. § részletezi a jogszabályi kötelezettséget a biztosító ORSA megfelelésére vonatkozóan. Ahhoz, hogy az MNB megítélje a biztosító megfelelését elvárt, hogy a biztosító megadja az összes jelentős kockázat kezeléséhez szükséges tőkeigényt és egyéb eszközök leírását:

- a) Az általános szavatolótőke-megfelelési igény bemutatása számszaki adatokkal történik, a teljes körű bemutatás érdekében kiegészítve szöveges információkkal olyan kockázatokra, amelyeknél nem lehetséges ún. számszaki adatok előállítása.
- b) Az általános szavatolótőke-megfelelési igény mérése során valamennyi kockázatot figyelembe kell venni, beleértve a reputációs és a stratégiai kockázatokat is.
- c) A csoporthoz tartozó biztosító esetében annak egyedi kockázat és szolvencia értékelése tartalmaz minden olyan lényeges csoport szintű kockázatot, ami hatással lehet az egyedi intézményre (kiemelten kell kezelni a kockázat átruházást).
- d) Az általános szavatolótőke-megfelelési igény bemutatásához különböző statisztikákból nyert számszaki adatokat, illetve a számítások esetén különböző módszertanokat, becsléseket lehet alkalmazni. A szöveges információk esetében feltételezések alkalmazása lehet a megoldás.
- e) A biztosító az általános szavatolótőke-megfelelési igény számításakor juthat olyan döntésre, hogy a (rendelkezésre álló) tőkét (mint puffer) nem használja teljes egészében a számszaki információkon alapuló kockázatokra, hanem helyette kezeli és csökkenti a kockázatokat. Ennek ellenére minden lényeges kockázatot fel kell mérnie.
- f) Adott esetben a biztosító kellően széles körű stressztesztet és scenárió-elemzéseket végezzen a jelentős kockázatok azonosítására, hogy megfelelően alátámasztott általános szavatolótőke-megfelelési igény értékeléssel rendelkezzen.

Az MNB elvárásai:

- 7.1.** Az általános szavatolótőke-megfelelési igény számítása lefed minden kockázatot a vizsgált időtávra, beleértve a szöveges formában kifejezhető kockázatokat is (mint pl. a reputációs kockázat, vagy a stratégiai kockázat). Az általános szavatolótőke-megfelelési igény számítása lehet tisztán számszaki, ami konkrét mennyiségi adatokon, módszertanokon alapszik, de lehetséges, hogy becsült értékeken, vagy értékelési módszertanokon alapul, ahol ezek a feltételezések, vagy scenáriók (többé-kevésbé) szakértői megítélés kérdései. Azonban elvárt a biztosítótól, hogy ezek az értékelések megfelelőek (ésszerűek) legyenek.
- 7.2.** A kockázati profil befolyásolja a biztosító által használt kockázatcsökkentő technikákat, e hatás mérése és a viszontbiztosítás, valamint az egyéb kockázatcsökkentő technikák tehát szerepet játszanak az ORSA folyamatban.
- 7.3.** Azt követően, hogy a biztosító azonosította és meghatározta valamennyi kockázatát (kockázati kitettséget), döntést kell hozni arról, hogy ezeket a kockázatokat tőkével fedezik-e, vagy kockázatcsökkentési eszközökkel kezelik, vagy esetleg a kettő kombinációját alkalmazzák.
 - a) Amennyiben tőkével fedezi a biztosító a kockázatait, meg kell becsülni annak nagyságát, és mérni szükséges, hogy ezek a kockázatok lényegesek-e vagy sem; ez feltételezi, hogy a „lényeges szint” azonosított kategória és meghatározásra kerül. A lényeges kockázatokra meg kell határozni a tőkekövetelmény nagyságát, és azt, hogy a tőkemenedzsment („a tőkével való gazdálkodás”) hogyan történik.

b) Amennyiben a kockázatok kezelése kockázatcsökkentő technikákkal történik, a biztosítónak meg kell határoznia és meg kell magyaráznia, hogy melyik kockázatcsökkentő technika melyik kockázat kezelésére szolgál, továbbá hogy miért ezeket a kockázatcsökkentő technikákat alkalmazza, és hogyan fogja ezeket a technikákat megvalósítani.

- 7.4.** Az általános szavatolótőke-megfelelési igény számítása során a biztosító azt is számításba veszi, hogy milyen további és megfelelő pénzügyi források bevonására van lehetősége a későbbiekben, ha esetleg kiegészítő tőkére lenne szükség, pl. az üzleti stratégia, az üzleti terv változásakor (milyen kockázatok átadására, kivezetésére, leépítésére van vagy lehet szükség és lehetőség a tervezés időtávján). A megfelelő pénzügyi források felmérésekor a biztosítónak figyelemmel kell lennie a szavatoló tőke összetételére, minőségére (tiering), volatilitására, különösen az eltérő veszteségelnyelő képességre a különböző scenáriók esetén.
- 7.5.** Az általános szavatolótőke-megfelelési igény számítása feltételezi, hogy a biztosító valamennyi szóba jöhető információját inputként figyelembe vették. A különbség a szavatolótőke-szükséglet számításához képest abban van, hogy az általános szavatolótőke-megfelelési igény a kockázatok saját, gazdasági szemléletű felmérésén alapul, míg a szavatolótőke-szükséglet számítás jogszabályi kötelem, továbbá az általános szavatolótőke-megfelelési igény számítása során minden lényeges kockázatot felmérnek, beleértve azokat is, amelyekkel hosszabb távon szembesülhetnek, tekintettel az üzleti tervezési időtávra. Habár a szavatolótőke-szükséglet számítása csak számszaki adatokat vesz figyelembe, a biztosítótól elvárt, hogy a helyes kezelés érdekében, azonosítsa és mérje azokat a szöveges formában kifejezhető kockázatokat is, amelyeknek ki van téve és a kockázati profil részét képezik.
- 7.6.** Amikor egy csoporthoz tartozó biztosítóról van szó, elvárt, hogy minden olyan, a csoportra jellemző lényeges kockázatot értékeljen, amely kihatással van az egyedi biztosítóra. Például igazolnia kell, hogy a csoporton belüli tranzakciók esetében indokolt, ha nem számít koncentrációs kockázatra tőkekövetelményt.

Az általános szavatolótőke-megfelelési igény mérésének eszköze (a jogszabályban előírtak mellett): alternatív értékelési elvek, gazdasági tőke modellek, stressz tesztek, scenárió analízisek, amelyek alkalmazása megfelelő bázist nyújt az általános szavatolótőke-megfelelési igény hatékony méréséhez (a használt módszertanok, mérési technikák kezeléséhez).

Az azonosított kockázatok mérésére, kezelésére alkalmazott stressz tesztek és scenárió analízisek hatékony eszközei az általános szavatolótőke-megfelelési igény mérésének. Az általános szavatolótőke-megfelelési igény mérésekor figyelemmel kell lenni a menedzsment intézkedéseire, és azok hatásaira (mennyiben töltenek be kockázatcsökkentő szerepet).

A stressz tesztek alkalmazása elvárt az eszköz és forrásoldali tételek értékelésekor, a csoporton belüli tranzakciók esetében, továbbá a mérlegen kívüli tételek értékelésénél.

A biztosító irányítási rendszerének hatékonyságát, a gyakorlati megvalósítás minőségét is mérni kell (belső folyamatok, ellenőrzési mechanizmusok).

A jövőbeli lehetséges scenáriókra is ki kell térni, valamint a külső környezeti tényezők hatásaira.

A biztosító irányító testületeinek intézkedéseit, döntéseit, illetve azok hatásait is mérni kell, többek között azt a tényezőt is, hogy kellő időben történtek-e.

Az MNB elvárásai:

7.7. Az általános szavatolótőke-megfelelési igény mérésével kapcsolatban

- a) Valamennyi eszköz és forrásoldali felmerülő kockázatot mérlegelni kell, beleértve a csoporton belüli és a mérlegen kívüli tételeket is.
 - b) Az általános szavatolótőke-megfelelési igény felmérésének eredményét az ORSA folyamat által lefedett időszakra előretekintően és éves bontásban kell megadni.
 - c) A biztosító vezetési gyakorlata, szerkezeti felépítése megfelelően tükrözi és alkalmas a működéshez szükséges rendszerek fenntartására, az ellenőrzési mechanizmusok működtetésére, különös tekintettel a kockázatcsökkentési technikákra.
 - d) Mélni kell a biztosító által működtetett eljárások minőségét, különösen a vállaltvezetési rendszer megfelelőségét, figyelemmel arra, hogy annak helytelen aktivitása milyen kockázatokat hordoz, illetőleg milyen nehézségeket válthat ki a biztosítási kötelezettségekre, a tőkehelyzetre tekintettel.
 - e) A biztosítónak, illetőleg a biztosító irányításáért felelős testületeinek ismernie kell a szavatolótőke-megfelelési igény mérésének korlátait, annak nagyságrendjét.
 - f) Figyelemmel kell lenni az üzleti terv, a tőketervezés és az általános szavatolótőke-megfelelési igény közötti kapcsolatra, azok egymásra épülésére, kölcsönhatásaira.
 - g) Egyértelműen kell meghatározni a jövőbeni scenáriókat. A biztosító által legvalószínűbbnek vélt forgatókönyv (alapeset) mellett a szavatolótőke-megfelelési igényt meg kell vizsgálni a vártnál kedvezőtlenebb külső körülmények esetén is (pesszimista scenárió). Bizonyos biztosítók esetében szükség lehet olyan forgatókönyvek kidolgozására is, ahol az alapesetben feltételezettnél kedvezőbb helyzet hatásait vizsgálja meg a biztosító. Például egy jelenleg kis állománnyal és tőketöbblettel rendelkező, ám gyors növekedést tervező intézménynek számolnia kell azzal, hogy állománya, így szavatolótőke-szükséglete a tervezettnél gyorsabban nő.
 - h) A potenciális külső stressz helyzeteket világosan kell meghatározni. A stresszelt változók meghatározásánál figyelembe kell venni a biztosító kockázatazonosításának és felmérésének eredményeit. A sokkfaktor értékét érdemes úgy kialakítani, hogy a szavatolótőke-szükséglet számításánál használt sokknál alacsonyabb visszatérésű idejű (például tízévenkénti) eseményt fedjen le.
 - i) A biztosító a stressz-tesztek között vizsgálja a hozamkörnyezet jelentős változását az alábbi paraméterekkel:
 - ia) Felfelé sokk: a vonatkozó kockázatmentes hozamgörbe 500 bázispontos (párhuzamos) felfelé tolása.
 - ib) Lefelé sokk: a vonatkozó kockázatmentes hozamgörbe 200 bázispontos (párhuzamos) lefelé tolása. Ha így negatív érték adódik, akkor 0%-os hozam alkalmazandó.
 - j) Lehetőség van úgynevezett fordított stressz tesztek („reverse stress test”) alkalmazására. Ekkor a biztosító azt vizsgálja, milyen események vezethetnek a szavatoló tőke elégtelen szintjéhez. Például mekkora hozamemelkedés okozna akkora leértékelődést eszközoldalon, hogy veszélybe kerülne a tőke-megfelelés.
 - k) Az érzékenységvizsgálatok egyértelmű meghatározása szükséges. A kulcsfeltevések változásának szavatoló tőkére, illetve szavatolótőke-szükségletre gyakorolt hatását a biztosítónak számszerűsíteni kell. Érzékenységvizsgálat tárgya lehet többek között a hozamgörbe bizonyos mértékű eltolódása, a költségek, kárkifizetések, törlési hányadok adott változása, stb.
 - l) A használt értékelési elv konzisztens a teljes általános szavatolótőke-megfelelési igény időtávjára (kivéve, amennyiben az időközben végbement események megkérdőjelezzik a használt értékelési elv helyességét és annak megváltoztatása szükséges)
- 7.8.** Amikor az általános szavatolótőke-megfelelési igény mérésére kerül sor, figyelembe kell venni minden menedzsmentintézkedést, azokat különösen, amelyeket kedvezőtlen piaci

körülmények között, nem saját tapasztalatra támaszkodva alkalmaztak, és a kívánatossal szemben, esetleg téves eredményhez vezethetnek. Ilyen esetben meg kell vizsgálni, hogy ezek az egyébként előremutatónak vélt menedzsmentintézkedések milyen hatást válthatnak ki, kiemelve azok pénzügyi vonzatát, továbbá azt is célszerű megfontolni, hogy ezeknek a menedzsmentintézkedések milyen a hatásfoka, tudnak-e érvényesülni, mint kockázatcsökkentő eszközök.

7.9. Amennyiben a biztosító belső modellt működtet a szavatolótőke-szükséglet számításához, annak fejlesztésekor körültekintően kell eljárnia, rendszeresen kell alkalmaznia saját stressz tesztet és scenárió analízist, ami részét képezi a modell érvényesítési folyamatának. Az MNB praktikus gyakorlati megoldásnak tekinti, ha a modell érvényesítés rendszeres folyamata, illetve annak összefoglaló eredménye becsatornázódik az ORSA folyamatba. Az ORSA folyamat kapcsán további kiegészítésekkel kell alkalmazni stressz teszteket és scenárió analíziseket, amelyek természetesen összhangban vannak a belső modell esetében alkalmazott tesztekkel, analízisekkel.

A méréseknek ésszerűnek kell lenniük: a módszertan helyesen megválasztott és a kitűzött célt szolgálja, így a felhasznált források és ráfordítások hasznosulnak és arányban állnak az elért eredménnyel.

8. Az általános szavatolótőke-megfelelési igény előrettekintő jellege és a saját kockázat- és szavatolótőke-értékelésről szóló felügyeleti jelentés

A biztosító általános szavatolótőke-megfelelési igényéről készített értékelése előrettekintő jellegű, azaz középtávú vagy hosszú távú kitekintéssel is rendelkezik, amit megjelenít a felügyeleti hatóságnak küldendő jelentésében is.

Az MNB elvárásai az ORSA folyamatról szóló felügyeleti jelentési kötelezettség tartalmára vonatkozóan:

8.1. a számszaki adatok bemutatása, a vizsgált időtávon (éves bontásban)

- a) szavatoló tőke;
- b) szavatolótőke-szükséglet, minimális tőkeszükséglet;
- c) tőkefeltöltöttség;
- d) biztosítástechnikai tartalékok;
- e) általános szavatolótőke-megfelelési igény;
- f) stressz tesztek / scenárió elemzések eredményei.

8.2. a szöveges értékelés kiterjed (összhangban a „4. A saját kockázat- és szavatolótőke-értékelésre (ORSA) vonatkozó intézkedések” pontban található elvárásokkal)

- a) a számszaki adatok értékelésére;
- b) az ORSA folyamat teljes időtávjára;
- c) a jelenlegi és a jövőbeni üzleti pozícióra, tőkeigényre;
- d) a kockázatok kiértékelésére alkalmazott értékelési elvre;
- e) a kockázati profil ismertetésére, kockázatazonosításra, kockázati étvágyra, kockázattűrés mértékre (ideértve a termékstruktúrát, üzleti modellt, kockázati profilt; a kockázati profil, a kockázattűrés határok és a szavatolótőke-igény közötti kapcsolódást, beleértve mindazokat a mutatószámokat, amelyekkel ezt nyomon követik, különösen a jelentős mérték, a különböző küszöbértékek meghatározását);
- f) a szavatolótőke-szükséglettel és a biztosítástechnikai tartalékokkal kapcsolatos jogszabályi megfelelés ismertetésére;
- g) a biztosító specifikus paraméterekre;

- h) a szavatoló-tőke-szükséglet és biztosítástechnikai tartalékok számítási módszertanára (szöveges és számszaki formában kifejezhető kockázatok), különösen a hosszú távú garanciákra és piaci részvénykockázatokra vonatkozó intézkedésekre, illetve a belső modell feltételezéseinek ismertetésére;
- i) az adatminőségre, azaz az adatminőségi követelmények érvényesítésére: adatok helyessége, teljessége, az adatválasztás, az adatválasztási gyakoriság, valamint a választott adatperiódus, adathasználat módszertana és módosítása, adathiány, azok pótlása hogyan történik, a pótlás korlátai, (stb.);
- j) a belső modell hatályára, csoportszintű belső modell esetén a helyi megfelelés vizsgálatára;
- k) a tőkekövetelmény számításához szükséges feltételezésekre, alternatív számítási módszerekre, egyszerűsítésekre, kockázatcsökkentési technikákra;
- l) a szavatoló tőke besorolására (tiering);
- m) az ORSA elemek arányos alkalmazásának okára;
- n) az ORSA folyamat eredményének értékelése, a biztosítót irányító testület lépéskényszerre: milyen intézkedések szükségesek a megfelelő működéshez a vizsgált időtávon (pl. javaslat a viszontbiztosítási fedezet bővítésére a kockázatok csökkentésének érdekében);
- o) a legutolsó ORSA folyamatban meghatározott célok, akciótervek teljesülésének nyomon követésére, a tervszámok és a tényadatok összehasonlítására;
- p) a legutolsó ORSA jelentés óta történt módosulások összegzésére, ezek indokaira, ideértve
 - pa) a kockázati profilban
 - pb) a tőkeszerkezetben, és
 - pc) az ORSA módszertanban bekövetkezett változásokat, valamint
 - pd) a jelentésben használt rövidítések, esetleges intézmény specifikus fogalmak magyarázatát.

Az ORSA jelentés céljaira a biztosítók lehetőség szerint a felügyeleti jelentéshez alkalmazott adatszolgáltatást használják, a duplikáció, a fölösleges teher elkerülése érdekében.

Az ORSA jelentés a tárgyévet illetően a jogszabályi kötelezés alapján a Bit. 89. § (9) bekezdésben előírtak szerint minden év november 30-ig benyújtásra kerül az MNB számára.

A biztosítónak az 2015/35 EU Rendelet 265. cikkében meghatározott dokumentum(ok)ban kell részletesen számot adnia a biztosítástechnikai tartalékok számítása kapcsán elvégzett feladatokról, a számítás módszertanáról, a választott módszertan, a felhasznált információk, statisztikák és a biztosítástechnikai tartalékok megfeleléséről. Az ORSA jelentésben elegendő a fentiek összefoglalása, a jogszabályi megfelelés biztosítására tett intézkedések, valamint a számítások bizonytalanságaiból eredő potenciális kockázatok bemutatása.

A kockázati profil jelentős változását követően készült ORSA értékelési folyamat eredményéről a biztosító köteles 30 napon belül tájékoztatni az MNB-t [összhangban a Bit. 89. § (8) bekezdésével].

Az MNB eljárása a biztosító ORSA jelentések kapcsán:

- 8.3.** az MNB egyedi intézményi jellemzők, az esetlegesen felmerülő különös vagy speciális feltételek figyelembevételével tekinti át a benyújtott dokumentumokat;
- 8.4.** az MNB ésszerű időtávon belül – az alkalmazott felügyeleti felülvizsgálati eljárástól függően – ismerteti a biztosítóval kifogásait, kérdéseit.

9. Az általános szavatolótőke-megfelelési igény értékelése és számbavétele

Az általános szavatolótőke-megfelelési igény felméréséhez a szavatoló-tőkeszükséglet számításánál alkalmazotthoz képest más, attól eltérő értékelési elv és tőkeszükséglet számítási modell alkalmazása is lehetséges a Szolvencia II rendszer szabályai szerint.

Az MNB, mint hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság párbeszédet folytat a biztosítókkal, hogy az eltérő értékelési elvek használata mennyiben biztosítja a biztosító egyedi kockázati profiljának, jóváhagyott kockázatvállalási határainak és üzleti stratégiájának jobb figyelembevételét, valamint ezzel egyidejűleg az üzleti tevékenység körültekintő és megbízható irányítására vonatkozó követelmény teljesítését.

Az eltérő, vagy alternatív értékelési elv alkalmazása:

Általánosságban akkor van értelme alternatív értékelési elvet, valamint tőkeszükséglet számítási modellt választani, amikor a hosszú távú üzleti stratégia, a biztosító üzleti modellje eltérő kockázati étvágyat, kockázattűrési mértéket határoz meg, mint az aktuális/tárgyévra vonatkozó értékek; vagyis a biztosító saját értékelése szerint az alternatív értékelési elv alkalmasabban mutatja be a vállalt kockázatokat az üzleti tevékenység szempontjából.

Amennyiben a biztosító él az eltérő, vagy alternatív értékelési elv alkalmazásának lehetőségével, és az általános szavatolótőke-megfelelési igény felméréséhez a szavatolótőke-szükséglet számításánál alkalmazotthoz képest más, attól eltérő értékelési elvet, valamint tőkeszükséglet számítási modellt alkalmaz, illetve a kockázattűrési mértéket és a kockázati étvágyat is eltérően határozza meg, magyarázatot kell fűznie ezekhez az eltérésekhez. Egyúttal teljesíteni kell azt az elvárást, hogy az általános szavatolótőke-megfelelési igény meghatározása során stressz tesztek és szcenárió analíziseket használnak.

Az MNB elvárásai eltérő értékelési elv használatakor:

9.1. A biztosító mennyiségi becslést készít és elemzi az eltérő értékelési elvhez, valamint tőkeszükséglet számítási modellhez vezető megfontolásokat és az alkalmazásból következő hatásokat (számszaki alátámasztás a mérlegtételekre, a szavatolótőke-szükséglet és a biztosítástechnikai tartalékok esetében).

A biztosító indokolja, hogy az eltérő számbavételi és értékelési elvek használata mennyiben alkalmas a biztosító egyedi kockázati profiljának, jóváhagyott kockázatvállalási határainak és üzleti stratégiájának jobb figyelembevételére, valamint ezzel egyidejűleg az üzleti tevékenység körültekintő és megbízható irányítására vonatkozó követelmény teljesítésére.

9.2. A standard formula alkalmazásakor külön ki kell térni arra, hogy az eltérő értékelési elvek miért tükrözik megfelelően a kockázati profilt.

9.3. Amennyiben a standard formula alkalmazásakor ún. biztosító specifikus paraméterek használatára kerül sor, az ORSA folyamat során nem szükséges azt használni.

9.4. A biztosító számszaki alátámasztásainak tartalmaznia kell valamennyi mérlegtételt és e számításban meg kell fontolni valamennyi kockázat közötti diverzifikációt (a korreláció fokát). A biztosítót nem kötelezi semmi arra, hogy a standard formulát alkalmazva vizsgálja ezeket a kölcsönhatásokat, de ha nem a standard formulát használja, akkor olyan más megfontolásokra támaszkodik, amelyek sokkal ésszerűbben fejezik ki a speciális üzleti tevékenységét és a kockázati profilját.

9.5. A jogszabályi előírások megkövetelik, hogy a biztosító folyamatosan megfeleljen a szavatolótőke-szükséglet szintjének, továbbá a technikai tartalékok nagyságára is ugyan ez az

elvárás; az ORSA folyamaton belül is érvényesülnie kell ennek. A megfontolásoknak és az értékelési elveknek összhangban kell lenniük a Szolvencia II irányelvben rögzített elvekkel.

9.6. Amennyiben a biztosító standard formulával számítja az általános szavatolótőke-megfelelési igényét, elvárt, hogy bemutassa, a számítás megfelelően tükrözi a felmerülő valamennyi kockázatát és a kockázati profilját.

9.7. Amennyiben belső modellt alkalmaz a biztosító a szavatolótőke-szükséglet számításakor, az annak engedélyezésekor készült magyarázatok és megítélések alkalmazása elvárt az ORSA folyamat során is, ha azok kellően összhangban állnak az ORSA céljaival. Minden olyan eltérő megfontolást és értékelési módszert részletesen és világosan be kell mutatni, amely nem egyezik meg a biztosító szavatolótőke-szükséglet számításakor alkalmazott belső modellnél engedélyezett elvekkel.

10. Szabályozói tőkekövetelmények

A szavatolótőke-szükséglet szintjét folyamatosan monitorozni kell, továbbá tisztában kell lenni a szavatoló tőke elemek veszteségelnyelő képességével, a teljes üzleti terv időszakára kiterjedően.

A biztosító elemzi, hogy folyamatosan megfelel-e a szavatolótőke-szükséglet követelményeinek, és ismerteti legalább a következőket:

- a) a kockázati profilban a jövőben bekövetkező lehetséges jelentős változásokat;
- b) a szavatoló tőke mennyiségét és minőségét az üzleti terv által lefedett időszak egészére;
- c) a szavatoló tőke megoszlását a (besorolási) szintek között, valamint az üzleti terv által lefedett időszak során a visszavásárlás, visszafizetés vagy lejárat dátumának eredményeként e megoszlás változását.

Az MNB a szabályozói tőkekövetelmény, vagyis a szavatolótőke-szükséglet és az ORSA folyamat során megállapított általános szavatolótőke-megfelelési igény kapcsán különösen a következőket várja el:

10.1. Az ORSA értékelés során tekintettel kell lenni arra, hogy a megfelelés teljesüljön, vagyis a jogszabályi előírásoknak **mindenkor meg kell felelni** – Bit. 99. §.

Az ORSA lefolytatása azonban nem jelentheti azt, hogy a folyamat során újra kellene számítani az ORSA által átfogott időszakra a jogszabályi kötelezésből eredő – éves – teljes szavatolótőke-szükségletet. Sokkal inkább arról van szó, hogy azt kell áttekinteni, vajon a legutolsó szavatolótőke-szükséglet számításától eltelt időszakban történtek, így

- a) az üzleti tevékenység,
- b) a külső tényezők,
- c) a szektorban, a piacon végbement változások, illetve
- d) az üzleti tervnek megfelelően várható események,
- e) a stressz-hatások szerint váratlanul bekövetkező események, stb.

megkívánják-e a számítások alátámasztásául használt információk, numerikus adatok módosítását, illetve az utoljára bejelentett szavatolótőke-szükséglet meghatározásakor használt becslésektől eltérő becslések alkalmazását (ami természetesen kihatással lehet a tőkeszükséglet és a szavatoló tőke szintjére).

A teljes körű számítás és az ezt közelítő becslés alkalmazása közötti választást, valamint a számítás gyakoriságát a tőkekövetelmény, a szavatoló tőke, valamint a szolvencia szintje befolyásolja. Ezt a döntést a biztosítónak kell meghoznia, így a biztosítótól elvárt, hogy meg tudja ítélni a számítás gyakoriságának szükségességét, továbbá hogy teljes, vagy csak részleges szavatolótőke-szükséglet

számítás elvégzésére van-e szükség, vagy elegendő becslést végezni annak érdekében, hogy teljesüljön a szabályozói szavatolótőke-szükséglet megfelelés. Teljes szavatolótőke-szükséglet számítás elvégzésére kockázati profil jelentős változása esetén van szükség, összhangban a Bit. 89. § (8) bekezdés előírásával.

10.2. A biztosító kockázati profiljának változása mind a szavatolótőke-szükséglet, mind a minimális tőkeszükséglet szintjét is érinteni fogja. Ezt meg kell jeleníteni a tőke menedzsment folyamatokban; a kockázatkezelési döntések során fel kell mérni a lehetséges pénzügyi forrásokat, illetőleg a kockázati profil változásának hatását e pénzügyi forrásokra, továbbá a biztosítónak figyelemmel kell kísérnie és számításba kell vennie mindazokat a jogszabályi előírásokat, amelyeknek meg kell felelni a szavatolótőke-szükséglet szintjének teljesítése érdekében.

10.3. A rendelkezésre álló szavatoló tőke változásait fel kell mérni stressz, vagy krízis helyzet esetére is. Számításokat kell végezni, hogy a lehetséges stressz, vagy krízis helyzet által kiváltott üzleti stratégia módosulása milyen módon befolyásolja a szavatoló tőke alakulását. A számítások alátámasztásának helyességét stressz tesztek, scenárió analízisek alkalmazásával kell biztosítani (ideértve a minőségi és mennyiségi jellemzők áttekintését, a szavatoló tőke elemeinek a szintekre való besorolását, továbbá az osztalékok, egyéb juttatások kifizetéseit, a befektetői szándékokat, a befektetett eszközök futamidejét, a fennálló üzletek cash flow eredményeihez használt módszertanokat, feltételezéseket, az esetleges nehézségek megoldására tett intézkedési lehetőségeket, tőkebevonási, egyesületek esetében pótbefizetési, hitelfelvételi lehetőségek, illetőleg a kockázatok egy része átadásának vagy kivezetésének értékelésével).

10.4. A megváltozott tőkekövetelmény, és szavatoló tőke felmérés során szükséges megfontolni:

- a) mekkora annak a szavatoló tőkének a mértéke, ami a szavatolótőke-szükséglet mértékét még meghaladja, és mekkora a veszteség mértéke, amit a biztosító a kockázati étvágya szerint, a szavatolótőke-szükséglet szintjének sértése előtt még elszenvedhet
- b) a szavatolótőke-szükséglet szintjében bekövetkezett növekedésnek megvan-e az elegendő fedezete, mert ez a növekedés jelenthet olyan tételeket is, amelyek korábban nem voltak bevonhatók fedezetként; de pl. határértékek alkalmazásával a szavatolótőke-szükséglet eredményeként elismerhetővé válhatnak.

10.5. A szavatoló tőke összetételét illetően meg kell fontolni a következő mennyiségi és minőségi tényezőket:

- a) Az alapvető szavatoló tőke elemek és a kiegészítő szavatoló tőke elemek közötti megoszlás, valamint a szavatoló tőke elemek besorolása, a minőségük és a veszteségelnyelő képességük.
- b) A biztosítástechnikai tartalékok nettó pénzáramai, amelyek tartalmazzák a jelen üzletből származó, valamint a jövőben kötött üzletekből várható pénzáramokat és profitokat is.
- c) A szavatoló tőke csökkentése mellett hogyan lehetséges biztosítani a szavatolótőke-szükséglet és a minimális tőkeszükséglet megfelelést; a csökkenést a veszteségek, az értékelés volatilitása okozta, vagy a megnövekedett tőkekövetelmények következménye.

10.6. A szavatoló tőke jövőben várható alakulása és követelményszintje kapcsán a következők megfontolása indokolt:

- a) A tőke fedezetét biztosító eszközök kibocsátása, visszavásárlása (törlesztése), visszafizetése, az osztalék és más bevételek, tőkejövedelmek szétosztása, kiegészítő tőkeelemek lehívása stressz helyzetekben; készletléti terv készítése, amely a stressz helyzetek, katasztrófák bekövetkezésekor követendő eljárásokat, intézkedéseket,

lehetséges hatásokat tartalmazza, továbbá az ezek alapján szükséges változtatási kényszereket, intézkedési kereteket.

- b) A biztosító rendelkezésére álló szavatoló tőke elemek nagysága, illetőleg az ezeket érintő – engedély alapján időszakosan fennálló – felmentések, kivételek.
- c) A tőke menedzsment (tőketervezés) és a kockázati profil kölcsönhatásai, ezek várható és stresszelt értékebecslése.
- d) A szavatoló tőke megfelelő minőségű és megfelelő időtávon való növelésének lehetőségei. Figyelemmel kell lenni
 - da) a saját hatáskörben végzett tőkepiaci akciókra,
 - db) a pénz- és tőkepiac állapotára, várható változásaira,
 - dc) az esetleges különleges befektetői függőségre,
 - dd) a csoporthoz tartozó biztosítónál a befektetőkre és a csoport tagjaira, továbbá annak hatására, ha valamely csoporttag ugyan ezen időszak alatt tesz lépéseket a saját tőkéje növelésére,
 - de) az egyes tőkeelemek, források rendelkezésre állásának időbeliségére (költségeire).
- e) A szavatoló tőke elemek átlagos futamidejének viszonya (ami lehet szerződésben foglalt, lejárat és lehívás napja szerinti) a biztosítási kockázatvállalásból eredő kötelezettségek fedezetére szolgáló eszközök átlagos futamidejéhez és a jövőben szükséges szavatoló tőkéhez.
- f) A biztosítástechnikai tartalékok nettó pénzáramainak számításához használt módszertan és meghatározó feltételezések, amely pénzáramok tartalmazzák a jelenlegi és a jövőben várható biztosítási pénzáramokat; továbbá milyen válasz adható az alapvető szavatoló tőke elemek változásaira, amelyek a pénzáramok feltételezéseinek változásából következnek.

10.7. A biztosítónak legalább az alábbi kérdésekre választ kell adnia:

- a) Hogyan biztosítja a tervezett üzleti volumenhez szükséges szavatoló tőkét?
- b) Hogyan alakul a szavatoló tőke összetétele a vizsgált időtávon?
- c) Rendelkezik-e a biztosító olyan tőkeelemekkel, amelyek futamideje a vizsgált periódusban jár le? Amennyiben szükséges-e ezek pótlása, milyen intézkedések, megoldások lehetségesek?

10.8. A biztosító azonosítja és méri a lényeges kiegyenlítő, ellensúlyozó intézkedéseket, amelyek ténylegesen tudják javítani vagy helyreállítani a tőkemegfelelést, a pénzáramok állapotát, figyelemmel a jövőbeni stressz helyzetekre is (figyelemmel az esetleges állományok átruházásának lehetőségére is).

10.9. A tőkemenedzsmentnek (tőketervezésnek) figyelembe kell vennie a tőkehelyzet helyreállítására rendelkezésre álló – jogszabályban meghatározott – időtávot (Bit. 309, 310, 312, 314, 315. §).

11. Biztosítástechnikai tartalékok

A Szolvencia II irányelv szintjén meghatározott az a feladatmegosztás, amely a kockázatkezelési funkcióhoz rendeli a szavatoló tőkeszükséglet számításának felelősségét (44. cikk), és a biztosítástechnikai tartalékok értékelésének megfelelőségét rendeli az aktuárius funkcióhoz (48. cikk), továbbá azt is előírja, hogy az aktuárius funkciónak támogatnia kell a kockázatkezelési funkciót. Ez az elhatárolás feladatként nem jelöli meg, de indirekt módon mégis megjelenik, hogy az aktuáriusnak részt kell vállalni a szavatoló tőkeszükséglet számításban.

A Szolvencia II irányelv alapján az aktuárius funkció felel a technikai tartalékok számításáért, ideértve a módszertanból eredően a biztosítástechnikai tartalékok modell-kockázatának felmérését, jelzését is, valamint a megfelelő szint folyamatos fennállásáért. Ennek értelmében az aktuárius funkciónak fontos szerepe van az ORSA folyamat kialakításában, végrehajtásában, a folyamat eredményének értékelésében.

Az MNB elvárásai:

11.1. A biztosító az aktuáriusi feladatkört ellátó személytől elvárja, hogy:

- a) visszajelzést adjon arról, hogy a biztosító folyamatosan megfelel-e a biztosítástechnikai tartalékok kiszámítására vonatkozó követelményeknek;
- b) azonosítsa a számítások bizonytalanságaiból eredő potenciális kockázatokat.

11.2. A biztosító kellő körültekintéssel választja meg a biztosítástechnikai tartalékok számításának módszertanát, az alkalmazott statisztikákat, külső forrásból származó információkat. Az alkalmazott módszertant, statisztikákat rendszeresen felülvizsgálják, hogy azok az üzletmenetben időközben bekövetkezett változások miatt nem szorulnak-e módosításra. A cél, hogy mindenkor hatékonyan, a kockázati kitettségek megfelelően végezzék el a biztosítástechnikai tartalékok számítását.

11.3. A biztosító méri, vagy becsüli a biztosítástechnikai tartalékokkal szemben támasztott jogszabályi követelmények folyamatos teljesülését és ennek érdekében belső szabályzatban rögzített eljárásokat működtet, ami biztosítja a biztosítástechnikai tartalékok megfelelőségének rendszeres felülvizsgálatát.

Az aktuáriusi éves jelentésben kell számot adni a biztosítástechnikai tartalékok számítása kapcsán elvégzett feladatokról.

12. A szavatolótőke-szükségletre vonatkozó számítás alapjául szolgáló feltevésektől való eltérések

A Szolvencia II rendszer alapvető elvárásai közé tartozik, hogy a biztosító értékelje a Szolvencia II irányelv szerinti szavatolótőke-szükségletre vonatkozó számítás alapjául szolgáló feltevéseinek a kockázati profiljától való eltérését, illetve hogy adott esetben ezek az eltérések jelentős mértékűek-e (ideértve a belső modellt alkalmazókat is). A biztosító ennek megfelelően (minőségi és mennyiségi) elemzést végezhet, amely alapján értékeli az eltérés mértékét.

Jelentős eltérés esetében az MNB indokoltnak tartja mind minőségi, mind mennyiségi megközelítés alkalmazását.

Amennyiben a kockázati profil, valamint a szavatolótőke-szükséglet meghatározásakor alkalmazott feltételezések közötti eltérések lényegesnek mutatkoznak, a lehetőségeknek megfelelően számszerűsíteni kell ezeket és hatásaikat.

A kockázati profil és a szavatolótőke-szükséglet számítás alátámasztásául szolgáló feltételezések eltéréseinek értékelése, az eltérés lényegességének megállapítása egy fontos eszköz abban, hogy a biztosító (irányításáért felelős testülete) megértse a szavatolótőke-szükséglet számítás alátámasztásául szolgáló feltételezéseket és meg tudja tudni fontolni, hogy ezek a feltételezések megfelelőek-e. E folyamat arra szolgál, hogy a biztosító ne csak egyszerűen a szabályozói

tőkeszükséglet (szavatolótőke-szükséglet) követelményre támaszkodjon, mint elégséges eszközre (az üzleti tevékenységéhez szükséges feltételek felméréséhez).

A standard formula alkalmazóinak segítségével a szavatolótőke-szükséglet számítás alátámasztásául szolgáló feltételezésekhez az információk bázisa folyamatosan hozzáférhető lesz a biztosítók számára. Ezt az információt, hogy mely mögöttes feltevéseken alapul a standard formula szerinti szavatolótőke-számítási módszertan, az EIOPA hozzáférhetővé teszi a honlapján. A biztosító ennek megfelelően értékeli a saját kockázati profilja, illetve a standard formula által feltételezett kockázati profil közötti eltérést és annak jelentőségét.

A saját kockázat- és szavatolótőke-értékelés, valamint a Szolvencia II irányelv szerinti szavatolótőke-szükségletre vonatkozó számítás alapjául szolgáló feltevések alátámasztásának összehasonlításának esetei az alábbiak.

A kockázati profil és a szavatolótőke-szükséglet számítás alapjául vett feltételezések általában akkor térnek el, amikor

- a) a számítások alapja eltérő biztonsági szint (csődvalószínűség) mellett történik, ami többnyire hitelminősítési célokot szolgál, vagy
- b) az üzleti terv időtávja eltér (a szavatolótőke-szükséglet számítás alapjául szolgáló időtávtól), vagy
- c) a kockázati profilt befolyásoló üzleti kezdeményezés kerül figyelembe vételre.

A felsoroltakon kívül előfordulhat olyan eset is, amikor a biztosító olyan kockázattal szembesül, amelyet a standard formula nem megfelelően kezel, vagy egyik modulja sem fed le. Erre példa az inflációs kockázat, a jogi kockázat, a likviditási kockázat, a reputációs kockázat, a stratégiai kockázat, a fertőzési kockázat, vagy pl. a hazai biztosítók esetében a katasztrófakockázat szélvihar almodulja, amely a jelenlegi specifikációk alapján, Magyarországon nem számít jelentős kockázatnak.

A számítás helyességének felülvizsgálata vezethet olyan eredményhez, hogy

- a) szükség lehet biztosító specifikus paraméterek használatára, ami megengedett a standard formula alkalmazásakor is;
- b) szükség lehet részleges belső modell kidolgozására, vagy kiterjesztésére, illetőleg teljes belső modell kidolgozására, módosítására.

Az alábbiakban külön alpontokban megjelenítjük a standard formula alkalmazásakor követendő eljárásokat és a belső modell alkalmazásakor követendő lépéseket.

12.1. Az eltérések vizsgálata, amikor a szavatoló-tőke-szükséglet számítása standard formulával történik

Az MNB elvárásai:

12.1.1. A biztosítónak mérnie kell a saját kockázati profiljának lényeges eltéréseit a standard formulától, összhangban a szavatoló-tőke-szükséglet számításához használt standard formula moduljaival és almoduljaival, az összefüggéseket az egyedi modulok, almodulok között és az összesített modul, almodul blokkok között.

12.1.2. Azokon a területeken, ahol a biztosító kockázati profilja és a szavatoló-tőke-szükséglet számításait alátámasztó feltételezések közötti eltérések felmerülhetnek, a biztosítónak alaposan meg kell fontolnia, hogy a kockázati profillal összehasonlítva milyen kockázatok származnak:

- a) nem lettek figyelembe véve a standard formulában,
- b) alul, vagy felül lettek becsülve a standard formulában.

Ez a mérés magába foglalja a következőket:

- a) Elemzés a kockázati profilról és az okokról, hogy miért tartják megfelelőnek a standard formulát a mérésre, megadva a kockázatok sorrendjét.
 - b) Elemzés a standard formula érzékenységéről a kockázati profil változtatása esetén, beleértve a biztosító specifikus paramétereit, a viszontbiztosítási szerződések befolyását, a diverzifikációs hatásokat és az egyéb kockázatcsökkentési technikák hatásait is.
 - c) A standard formula paramétereinek és a biztosító specifikus paraméterek megfelelőségének ismertetése.
 - d) Amennyiben egyszerűsítés alkalmazására kerül sor, magyarázatot kell adni arról, hogy annak megválasztása és alkalmazásáról a döntés, a kockázatok jellege, nagysága és összetettsége alapján történt.
 - e) Elemzést kell adni arról, hogyan kerül felhasználásra a standard formula által kapott eredmény a döntési folyamatokban.
- 12.1.3.** Abban az esetben, amikor a biztosító mérése (amely mind a szöveges, mind a számszaki formában kifejezhető elemekre kiterjed), az általános szavatoló-tőke-megfelelési igény megállapításához, a kockázati profil jelentős eltérését mutatja a szavatoló-tőke-szükséglet számítás alátámasztásul szolgáló feltételezésekhez képest, a biztosítónak át kell gondolnia, milyen módon oldja meg az ebből adódó feladatokat. A döntés lehet az, hogy a kockázati profilhoz igazítják a standard formulát, pl. biztosítás specifikus paraméterek használatával, illetve sor kerülhet már részleges, vagy akár teljes belső modell kidolgozására. Alternatívaként az is előfordulhat, hogy a kockázatok csökkentésével, a kockázati profilt módosítva reagál a biztosító a lényeges eltérések feloldására.
- 12.1.4.** Az általános szavatoló-tőke-megfelelési igény és a szavatoló-tőke-szükséglet számítása eltérő bázison is alapulhat és eltérő tételeket, elemeket is tartalmazhatnak, a kiszámolt tőke-összegek is eltérnek majd, így azok önmagukban nem összehasonlíthatóak. Számos olyan ok felvetődhet, ami olyan különbségeket eredményez, amelyek nem kezelhetők a kockázati profiltól való eltérésként. Ezek pl.:
- a) Eltérő biztonsági szintet alkalmaz a biztosító a szavatoló-tőke-szükséglet és az általános szavatoló-tőke-megfelelési igény esetében, vagy a kockázatok mértéke az üzleti szempontok miatt eltérő, ha összehasonlítjuk a szavatoló-tőke-szükséglet számításának alátámasztásul használt feltételezésekkel. Pl. szavatoló tőke szintjének meghatározásában hitelminősítési célok érvényesülnek, ami egy magasabb biztonsági

szintet jelent, mint amit pl. a szavatolótőke-szükséglet megfelelés miatt kell alkalmazni.

- b) A biztosító az üzleti szempontok miatt eltérő időhorizontot fog alkalmazni az általános szavatolótőke-megfelelési igény esetén, mint a szavatolótőke-szükséglet számításakor.
- c) A biztosító az általános szavatolótőke-megfelelési igény számításakor a saját gazdasági megfontolásai miatt a szavatolótőke-szükséglet számításánál alkalmazott értékelési elvektől, illetve az alkalmazott tőkeszükséglet számítási modelltől eltérhet.
- d) A biztosító mindazon megfontolásai, az (előzetesen) egyeztetett menedzsmenti lépések végrehajtásából származó hatások, amelyek befolyással lehetnek a kockázati profilra.

12.2. Az eltérés vizsgálata, amikor a szavatolótőke-szükséglet számítása belső modell alkalmazásával történik

Az MNB elvárásai:

12.2.1. A belső modellnek alapvető szerepe van az ORSA folyamatban: maga a belső modell egy eszköz lehet a biztosító ORSA folyamatának elvégzéséhez, de a folyamat is hozzájárulhat egy belső modell kialakításához. Mindez azonban nem jelenthet megkettőzött feladatot (nincs szó egy szavatolótőke-szükséglet esetén alkalmazott belső modellről, és egy ettől eltérő modellről az ORSA folyamathoz). Amikor a biztosító belső modellt alkalmaz a szavatolótőke-szükséglet számítására, be kell mutatnia, hogy a belső modell betölti a tőle elvárt szerepét az ORSA folyamatban, ahogyan ezt a Szolvencia II irányelv 120. cikke, valamint a biztosítók és a viszontbiztosítók szavatolótőkéről és biztosítástechnikai tartálékairól szóló 43/2015. (III.12.) Korm. rendelet 46. §-a rögzíti.

12.2.2. A követelményeknek megfelelően a belső modellt alkalmazóknak a modell engedélyezésétől folyamatosan meg kell felelniük a belső modellekre vonatkozó jogszabályi előírásoknak. Ennek az ún. használati teszt („use test”), minőségi statisztikai standardok, eredmény-vizsgálatok, értékelési standardok és a dokumentációra vonatkozó standardok alkalmazásával és betartásával tesz eleget. E folyamat során az ORSA minden jellegzetessége fontos szerepet játszik. Kiemelt szerepe van tehát az ún. használati tesztnek, amelynek során a biztosítónak bizonyítani kell, hogy a belső modell megfelelően kiterjed valamennyi kockázatra; így a használati teszt az az eszköz, amellyel a biztosító tesztelni tudja a modellje alkalmazását. Ennek megfelelően a használati teszt egy engedélyezett belső modell alkalmazásának tapasztalatait, helyességét hivatott kimutatni. A használati teszt alkalmazása azonban nem azt jelenti, hogy az általános szavatolótőke-megfelelési igény szempontjából kell áttekinteni az aktuálisan futó belső modellt. A belső modell pusztá futtatásával tehát nem lehet „kipipálni” az általános szavatolótőke-megfelelési igény értékelését. Így az ORSA folyamat szempontjából a következő vizsgálata szükséges:

- a) azoknak a lényeges kockázatoknak, vagy fő biztosítási ágazatoknak a hatása, amelyek valamilyen okból a szavatoló tőke pozíció meghatározásakor nem kerültek figyelembe vételre a részleges belső modell alkalmazásakor (a teszt során tehát az ORSA folyamatban be kell mutatni mindezek kockázatát, és hatásait),
- b) a belső modellben figyelembe vett és annak hatályán kívül lévő kockázatok közötti kölcsönhatás,
- c) azok az azonosított kockázatok, amelyek nem kerültek figyelembevételre a belső modell kialakításakor, vagy esetleg a modell kis módosításaiból következő hatások

(amelyek nem kívántak külön engedélyezési eljárást), de amelyeknek a felmerülése kiváltja a belső modell változtatásának szükségességét.

12.2.3. Jóllehet a belső modell szerepe szerint megfelelően tükrözi a biztosító (engedélyezéskori) kockázati profilját, az alkalmazása során az időtényező is szerepet játszik, így idővel a belső modell nem tekinthető naprakésznek; ezért folyamatosan vizsgálni kell érzékenységi tesztekkel az eredményt, a kockázatcsökkentő technikákat, és a diverzifikációs hatásokat.

A szavatolótőke-szükséglet értékelés során a biztosító alátámasztja, hogy továbbra is teljesülnek a belső modell engedélyezése során támasztott követelmények, megnevezve azokat az eseteket, ahol a nem megfelelés kockázata felmerülhet, és ki kell térni továbbá a belső modell esetleges hibáira, korlátaira is. A biztosítónak évente be kell mutatnia, hogy az engedélyezett belső modell helyes, és megfelel a kockázatai leírásának.

13. A stratégiai irányítási folyamatokkal és a döntéshozatali rendszerrel való kapcsolat

Ez a pont tartalmát tekintve talán az egyik legnehezebben megfogható és végrehajtható, mivel önmagában az ORSA folyamat elemeit, illetőleg a számításokat, módszertanokat, a különböző stressz teszteket, scenáriókat a már meglévő tapasztalatok alapján is elő lehet állítani, egyfajta dokumentációs, nyilvántartási és jelentéstételi formát is meg lehet határozni hozzá. Azonban mindezeknek a döntéshozói feladatokhoz rendelése, a tényleges döntési pontokban való megjelenése már összetettebb feladat. A cél, hogy a biztosító elemezze a saját kockázatok és szolvenciaértékelésének eredményét, a tőkemenedzsmentet, az üzleti tervezést, a termékfejlesztést.

A biztosító legalább

- a) a tőkemenedzsment;
- b) az üzleti tervezés;
- c) a termékfejlesztés és -tervezés területeken figyelembe veszi az ORSA folyamat eredményeit és az értékelés során levont tanulságokat.

Az a)-c) pontok részletezése, ahol az ORSA eredmény elemzése elvárható:

- a) új termék bevezetések, a régi termék megszüntetések, kivezetések
- b) jelentős állománnyal rendelkező termék módosítások,
- c) meglévő termék olyan módosítások, melytől a portfólió jelentős bővülését várják,
- d) összefoglalóan a kockázati szint módosítások,
- e) új befektetési politika bevezetések, a meglévő befektetési politika jelentős módosítások, azaz a piaci kockázatok jelentős strukturális és mértékbeli változtatások,
- f) új IT rendszer, új folyamat szabályozás bevezetések (működési kockázatok),
- g) új finanszírozási struktúra felállítások (pl. alárendelt kölcsöntőke, hitelfelvétel, tőzsdére menetel stb.), azaz minden, a tőkemenedzsmentben megfogalmazott jelentős döntéskor,
- h) javadalmazási politika kialakítások, alkalmazások,
- i) minden olyan – az előzőekben fel nem sorolt – üzleti döntés esetében, amelyet az alapszabály/SZMSZ közgyűlési, igazgatósági hatáskörbe rendel (pl. állomány-átruházás, fióknyitás, értékesítési szervezet változása stb.).

Az MNB további elvárásai:

13.1. Az üzleti stratégiai döntésekben ténylegesen megjelenik az ORSA eredményének figyelembevétele.

13.2. Az üzleti stratégia integrált részeként a biztosító rendelkezik az általános szavatolótőke-megfelelési igény és a szabályozói, vagyis a szavatolótőke-szükséglet tervezésére, kezelésére

szolgáltató megfelelő stratégiával, és mindezt integrálja a jelentős kockázatainak kezelésével. Ennek értelmében az ORSA olyan eszköz, amely segíti az üzletvezetést, hogy megfelelő információval rendelkezzen, különösen a stratégiai döntések esetében, valamint a működési, igazgatási eljárásokban.

13.3. A biztosító által működtetett ORSA folyamattól elvárt, hogy tükrözze az üzleti stratégiát. Ez feltételezi a biztosító vezető testületének felkészültségét.

a) Átlátják a stratégiai pontokat, a döntéseket, azok hatásait:

Az ORSA folyamat végrehajtásakor a biztosító számításba veszi az üzleti stratégiájában meghatározott célokat és mindazokat a stratégiai döntési pontokat, amelyek befolyással vannak a kockázatainak alakulására, a jogszabályi követelmények alapján teljesítendő szavatolótőke-szükséglet és általános szavatolótőke-megfelelési igény szintjére.

b) A kockázati profilnak megfelelő döntéseket tudnak hozni annak érdekében, hogy a mindenkori általános szavatolótőke-megfelelési igény szerinti tőkével, szabályozói tőkekövetelmény szinttel rendelkezzen a biztosító:

Mindehhez a biztosító vezető testületének tisztában kell lennie a stratégiai döntéseinek horderejével, amit a kockázati profiljára, a jogszabályi követelmények alapján teljesítendő szavatolótőke-szükséglet és általános szavatolótőke-megfelelési igény szintjére gyakorol.

A biztosítónak mindezeket megfontolva tudnia kell, hogy ezek a hatások kívánatosak-e, továbbá képes-e az e hatásokból következő kihívásoknak megfelelni, azaz megfelelően tudja-e kezelni a saját tőkétől elvárt minőségi és mennyiségi változásokat. Minden stratégiai, egyéb nagyobb hatású döntést, ami a biztosító kockázatait, szavatoló tőke pozícióját jelentősen befolyásolná, körültekintően végig kell gondolni az ORSA folyamat lépéseinek segítségével, mielőtt ezeket a döntéseket ténylegesen meghozná a biztosító vezetősége. Ez nem követeli meg a biztosító teljes ORSA folyamat végigvezetését, hanem azt kell megvizsgálni, hogyan változna meg az általános szavatolótőke-megfelelési igény legutolsó mérése/megállapítása, a biztosító vezetőségének döntései, intézkedései alapján, és az milyen módon befolyásolta az általános szavatolótőke-megfelelési igény, valamint a szabályozói szavatolótőke-szükséglet mértékét, illetve az annak való megfelelést.

c) Biztosítják a megfelelő információs rendszert, visszacsatolásokat, ellenőrzési pontokat:

A biztosító megfelelő menedzselési rendszert működtet, különösen az ellenőrzési folyamatok, a kockázatcsökkentő technikák alkalmazásának ellenőrzése területén, mérve ezek hatékonyságát, ideértve a stressz helyzeteket is (különböző scenáriókra).

A biztosító megfelelő minőségbiztosítási rendszert is kialakít.

14. Gyakoriság

Az Szolvencia II irányelv nem határoz meg konkrét időszakot a biztosító saját kockázat és szavatolótőke-értékelési rendszer lefolytatására; azonban a szabályozói oldal meggyőződése és ebből következő jogszabályi előírás (Bit. 89. § (8) bekezdés), hogy legalább évente el kell végezni az ORSA folyamatot.

Az ORSA folyamat lényegéből fakad a rendszeres futtatás és felülvizsgálat igénye. Az ORSA lefolytatásának gyakoriságáról a biztosító saját hatáskörben dönt. Ennek meghatározását elsősorban négy alapvető elem befolyásolja:

- a) a rendszeresség,
- b) a kockázati profil,
- c) az általános szolvencia szükséglet ingadozása, volatilitása,
- d) döntéshozatali folyamatok.

Mindezeket felülírja, ha jelentős változás következik be a kockázati profilban, akkor soron kívül kell lefolytatni az ORSA folyamatot.

Az MNB különösen az alábbi (gyakran összefüggő) eseteket tekinti a kockázati profil jelentős megváltozásának:

- a) a biztosító eddig fel nem tárt, jelentős új kockázatot azonosít, vagy a korábban azonosított kockázatok jelentősen módosulnak
- b) a biztosító a kockázatok felmérése során valamely kockázatával kapcsolatban a hatás vagy valószínűség mértékét jelentősen módosítja
- c) a kockázati tőkeszükségletek aránya a teljes tőkeszükségleten belül jelentősen megváltozik
- d) a biztosító jelentősen módosítja viszontbiztosítási szerkezetét
- e) a biztosító új termékéhez kapcsolódó szerződések jelentős részesedést érnek el a teljes szerződésállományon belül
- f) a biztosító állománya jelentősen módosul (pl. állomány-átruházás, akvizíció)
- g) a biztosító megváltoztatja a befektetési politikáját (stratégiai eszközallokáció szintjén)
- h) a biztosító jelentősen módosítja a tartalék és szavatoló-tőke-szükséglet számításánál alkalmazott feltételeket és/vagy paramétereket
- i) a biztosító eszköz- és kötelezettségértékelési módszertanában jelentős változás történik
- j) a biztosító jelentősen módosítja kockázattűrés mérték nagyságrendjét.

Az MNB elvárásai:

14.1. Az ORSA lefolytatásának alapja a rendszeresség és minden esetben rögtön lefolytatásra kerül, amikor a kockázati profilban jelentős változás megy végbe.

14.2. A biztosító dönti el, milyen szabályokat állít fel az ORSA lefolytatásának referencia dátumát illetően; indokolt azonban, hogy ez ne essen túl távol a szavatoló-tőke-szükséglet számításának referencia dátumától, azaz az adott év december 31-től. Így az MNB-nek küldendő éves jelentés és az ORSA jelentése azonos kockázati profil figyelembe vételével készülhet el.

Eltérő időpont akkor fogadható el, amikor

- a) kockázati profilban jelentős változás történik, és az, azonnali ORSA folyamat lefolytatását váltja ki;
- b) a kockázati profilban nem következik be jelentős változás a két időpont között.

14.3. Az ORSA lefolytatására szintén nincs megkötés. Az MNB azonban célszerűnek látja az üzleti tervezéssel és a szavatoló-tőke-szükséglet számításával párhuzamos lebonyolítást. Ebben az esetben ugyanis a stratégia, az üzleti célok és a kockázati étvágy meghatározása egybeesik a kockázatok, az általános szavatoló-tőke-megfelelési igény számszerűsítésével, a tőketervezéssel. Így könnyebben teljesül az ORSA folyamat eredményeinek integrálása a stratégiai és döntéshozó folyamatokba.

A kockázati profilban végbemenő változások belső döntések és külső tényezők eredménye is lehet; pl. új biztosítási ágazat indul, a kockázatvállalási határértéket felülvizsgálja és megváltoztatja a biztosító, a viszontbiztosítási politikában történik módosítás, a portfólió átrendeződik, vagy alapvető változás következik be az eszközösszetételben.

III. Speciális csoportszintű megfontolások

15. A csoportszintű saját kockázat- és szavatolótőke-értékelés hatóköre

A részesedő biztosítónak vagy viszontbiztosítónak, a biztosítói holdingtársaságnak vagy a vegyes pénzügyi holdingtársaságnak úgy kell megterveznie a csoportszintű saját kockázat- és szavatolótőke-értékelést, hogy az tükrözze a csoportszerkezet jellegét és kockázati profilját. A csoportszintű saját kockázat- és szavatolótőke-értékelésnek le kell fednie a csoportot alkotó vállalkozásokból eredő jelentős kockázatokat.

15.1. A csoport ORSA megragadja valamennyi csoportjellemzőt, így legalább a következőket:

- a) csoport specifikus kockázatok (pl. nem felügyelt intézményektől származó kockázatok, csoporton belüli függőségek és ezek hatása a csoport kockázati profiljára);
- b) egyedi szinten nem, csak csoport szinten jelentkező kockázatok (pl. csoporton belüli fertőzés kockázata, speciális valutakockázat/"translation risk");
- c) az egyes csoporttagok közötti különbségek, pl. üzleti stratégia, üzleti tervezési időszak, vagy a kockázati profil;
- d) tagállami specialitások, amelyek hatással vannak és tükröződnek csoportszinten.

A (csoport élén álló) részesedő biztosító, vagy biztosítói holdingtársaság felelős a csoport ORSA lebonyolításáért, egyúttal biztosítja, hogy valamennyi szükséges információ rendelkezésre álljon a csoport ORSA lebonyolítása érdekében, továbbá hogy az eredmények megbízhatóak legyenek.

A csoport ORSA nem az egyedi kockázat- és szolvencia értékelések összesítését jelenti, figyelemmel kell lenni ugyanis a már említett csoport specifikus kockázatokra és tényezőkre, pl. a csoporton belüli fertőzés, a csoporton belüli függőségek és diverzifikációs hatások érvényesülése, továbbá arra, hogy ami egyedileg jelentős, az csoport szinten adott esetben elhanyagolható.

15.2. Általános elvárás a biztosítóktól, hogy amikor utalás történik a (viszont)biztosítóra, az alatt minden biztosítói, viszontbiztosítói tevékenységet végző intézményt kell érteni, beleértve a captive biztosítókat is.

Elvárás a harmadik országbeli biztosítók kapcsán:

15.3. A harmadik országbeli biztosítóknak nem kell egyedi ORSA-t lefolytatniuk, de részét képezik a csoportszintű ORSA folyamatnak, ha a csoportfelügyelet hatálya alá esnek.

15.4. A csoportnak értékelnie kell minden, a harmadik országbeli biztosítójától származó akadályt, kihívást, ami a csoport szintű mérésekre hatással van. Ilyen pl., amikor korlátozott lehetőség áll fent az információk megszerzésére (adatbázisba való belépés akadály), vagy kellő időben való nyújtásukra.

Elvárások szabályozott, nem biztosító intézmények kapcsán:

15.5. A csoportba tartozó, szabályozott, nem biztosító intézmény minden jelentős kockázatát figyelembe kell venni, hiszen ezek arányosan hozzájárulnak a csoport szavatolótőkéjéhez, mivel a részesedéssel rendelkező biztosítónak figyelembe kell vennie a kapcsolt vállalkozásaiban meglévő arányos részesedéseit [Szolvencia II irányelv 221. cikke, a pénzügyi konglomerátumok kiegészítő felügyeletéről szóló 2013. évi LXXXIII. törvény 7. § (3) bekezdése és 9. § (3) bekezdése, az MNB által a tőkemegfelelés belső értékelési folyamata (ICAAP)

tárgyában kiadott Útmutató², a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2013. június 26-i 2013/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (CRD) vonatkozó szabályai]

Elvárások a nem szabályozott intézmények kapcsán:

15.6. Tekintettel arra, hogy a nem szabályozott intézmények nem alanyai az egyedi felügyelésnek és nincs megkövetelve tőlük az ORSA működtetése sem, szükséges, hogy a csoportszintű ORSA hatálya alá kerüljenek, amennyiben a csoportfelügyelet hatálya alá tartoznak.

15.7. A nem szabályozott intézmény bevonásának mérési sajátosságát az intézmény tevékenységének nagysága, jellege és összetettsége fogja meghatározni, valamint a csoporton belüli szerepe. Néhány nem szabályozott intézmény kiemelkedően fontos szerepet tölt be, pl. a stratégia kidolgozásában, a csoport kockázati profiljának meghatározásában, amit aztán az egész csoportban alkalmaznak. Másrészt a nem szabályozott intézmények, mint a biztosító holding társaságok pusztán technikai egységet jelentenek (céljuk, hogy olyan leányvállalatokban legyen részesedésük, amelyek kizárólag, vagy elsősorban biztosítók, vagy harmadik országbeli biztosítási tevékenységet végzők, amelyek közül legalább egy leányvállalat biztosító [Szolvenca II irányelv 212. cikk (1) cikkbekezdés f) pontja, a pénzügyi konglomerátumok kiegészítő felügyeletéről szóló 2013. évi LXXXIII. törvény 9. § (5) bekezdése]. A csoport felügyelet hatálya alá tartozó valamennyi nem szabályozott intézmény eltérő természetű jelentős kockázatait a biztosító kellő mértékben beilleszti a csoportszintű ORSA folyamatba].

16. Jelentés az MNB-nek, mint a felügyeletet ellátó hatóságnak

A részesedő biztosító vagy viszontbiztosító, a biztosítói holdingtársaság vagy a vegyes pénzügyi holdingtársaság megküldi a saját kockázat- és szavatolótőke-értékelésről szóló felügyeleti jelentést a csoportfelügyeleti hatóságnak. A csoportfelügyeleti hatóság részére a csoportszintű saját kockázat- és szavatolótőke-értékelés eredményével együtt megküldött dokumentum nyelve a csoportszintű rendszeres felügyeleti jelentéstétel nyelvével azonos.

Amennyiben egyetlen saját kockázat- és szavatolótőke-értékelési dokumentumot készítettek, a részesedő biztosító vagy viszontbiztosító, a biztosítói holdingtársaság vagy a vegyes pénzügyi holdingtársaság biztosítja, hogy a felügyeleti kollégium tagja vagy új tagja kérésére a saját kockázat- és szavatolótőke-értékelés kapcsolódó vállalkozást érintő részét az adott tagállam hivatalos nyelvére lefordítsák, és időben eljuttassák a kérelmező tagnak.

A csoportszintű ORSA jelentési kötelezettség követelményei az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- a) A csoport ORSA jelentést, amely alapesetben nem tartalmazza a leányvállalatok egyedi értékelését, minden (jelentést készítő) részesedő biztosító megküldi a csoportfelügyelőnek.
- b) A fentiek a rendszeres, valamint a soron kívül készítendő csoport ORSA jelentés esetében egyaránt érvényesek.

² <http://www.mnb.hu/felugyelet/szabalyozas/felugyeleti-szabalyozo-eszkozok/modszertani-kezikonyvek/icaap-ilaap-felugyeleti-felulvizsgalat>

Két speciális eset:

16.1. A részesedő biztosító nem alkalmazza a csoport szintű egyetlen csoport ORSA-t. Ebben az esetben a részesedő biztosító, viszontbiztosító, vagy a biztosítói holdingtársaság a csoport ORSA-t csoport szinten alkalmazza és az egyedi (szóló) biztosító az egyedi ORSA-t alkalmazza.

16.2. A részesedő biztosító, viszontbiztosító, vagy a biztosítói holdingtársaság a csoport szintű egyetlen csoport ORSA mellett dönt, akkor ebben az esetben ezt a csoport szintű egyetlen csoport ORSA jelentést kell készíteni. Továbbá meg kell felelni a Bit. 89. §-ban foglaltaknak, amellyel biztosítani kell az érintett leányvállalatok megfelelését. A Szolvencia II irányelv és annak hazai átültetése, a Bit. alapján követelmény, hogy valamennyi érintett felügyeletnek meg kell küldeni a csoport ORSA jelentést. Ez feltételezi a rendszeres csoport és egyedi szintű ORSA jelentés alkalmazását, valamint a soron kívüli esetekre vonatkozó jelentéstételre irányuló folyamat szabályozottságát.

17. Az általános szavatoló-tőke-megfelelési igény csoport szintű sajátosságai

E pont csoport ORSA speciális kockázatait, csoporton belüli összefüggéseit, illetve azok hatását a csoport kockázati profiljára (a kockázati profil és a szavatoló-tőke-szükséglet számításakor figyelembe vett kockázatok összevetése) mutatja be.

A részesedő biztosító vagy viszontbiztosító, a biztosítói holdingtársaság vagy a vegyes pénzügyi holdingtársaság megfelelően értékeli a csoportspecifikus kockázatok és a csoporton belüli összefüggések hatásait, valamint e kockázatok és összefüggések általános szavatoló-tőke-megfelelési igényre gyakorolt hatásait. Figyelembe veszi a csoport sajátosságait, és azt a tényt, hogy bizonyos kockázatok csoport szinten jelentősebb nagyságrendet ölthetnek.

Az 5. pontnak megfelelően, a részesedő biztosító vagy viszontbiztosító, a biztosítói holdingtársaság vagy a vegyes pénzügyi holdingtársaság a csoport szintű saját kockázat- és szavatoló-tőke-értékelést tartalmazó nyilvántartásban legalább arra kitér, hogy hogyan vette figyelembe a következő tényezőket az általános szavatoló-tőke-megfelelés értékelésénél:

- a) a szavatoló tőke csoporton belüli forrásainak azonosítása, és a kiegészítő szavatoló tőke iránti potenciális igény azonosítása;
- b) a saját tőke, rendelkezésre állásának, átruházhatóságának és helyettesíthetőségének értékelése;
- c) a csoporton belüli olyan tervezett tőkeátruházások felsorolása, amelyek jelentős hatást gyakorolnának bármely csoporttagra, és e hatások következményei;
- d) az egyedi stratégiák összehangolása a csoport szintjén meghatározott stratégiákkal;
- e) a csoport szintjén esetleg felmerülő sajátos kockázati kitétségek.

Az MNB elvárásai:

17.1. A csoport ORSA azonosítja a csoport szavatoló tőkéjének szintjét befolyásoló tényezőket, amelyek a kapcsolt biztosítók jelentős kockázataiból adódnak, és amelyekkel a csoport szembesül. A szavatoló-tőke-szükséglet számításában pótlólagosan megfontolják és figyelembe veszik minden jelentős, csoport specifikus kockázat hatását, különös figyelemmel a nem könnyen számszerűsíthető kockázatokra.

- 17.2.** A csoport ORSA bemutatja a részesedő biztosítók, viszontbiztosítók, biztosítói holdingtársaságok és egyedi biztosítók közötti kapcsolatokat (csoporton belüli összefüggéseket).
- 17.3.** A csoport ORSA értékeli azokat a jelentős kockázatokat, amelyek a csoport szintjén merülnek fel, és így a csoport specialitásai, vagyis egyedi biztosítói szinten nem lehet azonosítani ezeket. Ezért ezeket a csoport specifikus kockázatokat nem veszik figyelembe a konszolidáció során vagy az aggregáció folyamán a választott és használt számítási módszertől függően.

Ennek megfelelően a csoport ORSA értékeli:

- a) az anyavállalat és az egyedi csoporttagok kockázatai közötti kölcsönhatásokat;
 - b) az egyedi szinten nem, csak csoport szinten jelentkező kockázatok jelentőségét,
 - c) a tagállami specialitásokat, amelyek hatással vannak és tükröződnek csoportszinten;
 - d) az egyes csoporttagok közötti különbségek, pl. üzleti stratégia, üzleti tervezési időszak, vagy a kockázati profil.
- 17.4.** A csoport specifikus kockázatok között értékelni szükséges legalább a következőket:
- a) fertőzés kockázata;
 - b) csoporton belüli tranzakciókkal és kockázatkonzentrációkkal kapcsolatos kockázatok; különös figyelemmel
 - ba) részesedések;
 - bb) csoporton belüli viszontbiztosítás vagy belső viszontbiztosítás
 - bc) csoporton belüli kölcsönök;
 - bd) csoporton belüli kiszervezések;
 - c) kölcsönös függőségek és ezek hatása a csoport kockázati profiljára;
 - d) devizaárfolyam kockázat;
 - e) a csoport struktúra összetettségéből fakadó kockázatok.
- 17.5.** Az arányosság elvének csoportszinten való alkalmazásakor legalább az alábbi információk dokumentálására van szükség:
- a) be kell mutatni a csoport minden jelentős besorolású kapcsolt biztosítója besorolásának indokait, különösen azoknál, amelyek hozzájárulnak a teljes csoport kockázati profiljához,
 - b) ahol számviteli konszolidáción alapuló módszert alkalmaznak, be kell mutatni a csoport szavatolótőke-szükségletek és az egyedi biztosítói szavatolótőke-szükségletek összegének összehasonlításakor kapott eredmény, és a csoportszinten jelentkező feltételezett diverzifikációs hatások becslését.
- 17.6.** A csoport ORSA csoport specifikus alkotóelemei, összehasonlítva az egyedi biztosító ORSA-val, a csoportszinten jelentkező minden feltételezett diverzifikációs hatás elemzése. Különösen, ahol a számviteli konszolidáción alapuló módszert alkalmazzák, az elemzés magába foglalja a csoportszinten jelentkező minden feltételezett diverzifikációs hatás indokoltságának elemzését (pl. a csoport szavatolótőke-szükséglet és az egyedi biztosítói szavatolótőke-szükséglet összege közötti különbség), hasonlítva a csoport kockázati profiljához és a csoport általános szavatolótőke-megfelelési igényéhez.
- 17.7.** A csoportszinten jelentkező diverzifikációs hatások elemzése kitér legalább az alábbiakra:
- a) a csoport szavatolótőke-szükséglet és az egyedi biztosítói szavatolótőke-szükséglet összege közötti különbség megállapítása

- b) az a) pont szerinti csoporttag egyedi biztosítók különbségeinek (objektív és gazdasági) allokációja, figyelembe véve az elkülönített alapokra vonatkozó rendelkezéseket („ring fencing arrangements”), amely csoportszinten is fennállhat
- c) megfelelő érzékenység-vizsgálatok, stressz tesztek, szcenárió analízisek (pl. hogyan mérlegelik a csoportszerkezetben bekövetkező jelentős változást, mint ami néhány kapcsolt biztosító eladásának lehetséges hatása a csoportszintű diverzifikáció alakulására, valamint a teljes csoport szavatolótőke-szükségletre)
- d) a csoport, különböző kapcsolt intézményeinek és az egyes kapcsolt intézmények között becsült diverzifikációs hatások konzisztenciája ($A \leftrightarrow B \leftrightarrow C \leftrightarrow D \leftrightarrow A \leftrightarrow C, D \leftrightarrow B$), és a különböző kockázatot okozó elemek között becsült hatások diverzifikációja.

18. A szabályozói tőkekövetelményeknek való folyamatos megfelelés csoportszintű sajátosságai

A részesedő biztosító vagy viszontbiztosító, a biztosítói holdingtársaság vagy a vegyes pénzügyi holdingtársaság csoportszintű saját kockázat- és szavatolótőke-értékelést tartalmazó nyilvántartására vonatkozóan, ezen belül a szabályozói tőkekövetelménynek való folyamatos megfelelés értékelésénél a 17. a)-e) pontban részletezettek az irányadók.

Az MNB további elvárásai:

- 18.1.** A számszaki alátámasztásból kiindulva megkövetelt, hogy a csoport ORSA szabályzat ismertesse a különböző stressz tesztek és a szcenárió analíziseket. A csoportszintű tesztek magukba foglalják mindazokat a kiegészítő kockázatokat, amelyek csoport specifikusak és csak a csoport szintjén jelennek meg.
- 18.2.** Az ORSA általános és speciális elemeinek alkalmazása csoport szinten „mutatis mutandis” történik. Ezt szem előtt tartva figyelemmel kell lenni a 2., 5., és 6. pontra is.
 - a) a számszaki és szöveges információk egyaránt bemutatásra kerülnek,
 - b) a kockázatok teljes körű felmérése megtörténik,
 - c) a lényegesség elve világosan meghatározásra kerül,
 - d) az egyedi intézményi kockázatok és a csoport szinten jelentkező kockázatok, valamint ezek kölcsönhatásai egyértelműen dokumentálásra és bemutatásra kerülnek.

Az általános szavatolótőke-megfelelési igény megállapításakor a távlati szempontok mind egyedi, mind csoport szinten, azonos módon érvényesülnek.

19. Az egyetlen saját kockázat- és szavatolótőke-értékelési dokumentumra vonatkozó sajátos követelmények

A Szolvencia II 246. cikke (4) bekezdésének harmadik albekezdése szerinti saját kockázat- és szavatolótőke-értékelés (ORSA jelentés) készítése esetén a részesedő biztosító vagy viszontbiztosító, a biztosítói holdingtársaság vagy a vegyes pénzügyi holdingtársaság a következőket közli a csoportfelügyeleti hatósággal:

- a) azon biztosítók listája, amelyek a Szolvencia II irányelv 45. cikkében előírt egyéni értékelését az egyetlen ORSA jelentés tartalmazza, a döntés indokolásával együtt;
- b) annak leírása, hogy az irányítási követelmények e biztosítók szintjén miként teljesülnek, és különösen, hogy a leányvállalatok igazgatási, irányító vagy felügyelő

testületei hogyan vesznek részt az értékelési folyamatban és az eredmény jóváhagyásában;

- c) annak leírása, hogy az egyetlen ORSA jelentést hogyan tagolják annak érdekében, hogy a csoportfelügyeleti hatóság a kollégium többi felügyeleti hatósága számára lehetővé tegye az egyéni értékelések kiválasztását;
- d) szükség esetén külön jelezve a fordításokra irányuló kérelmeket, különös figyelemmel a határidőre és a tartalomra.

Az MNB további elvárásai:

19.1. A csoportszintű egyetlen ORSA jelentés tükrözi a csoport a tevékenységét, kockázatainak jellegét, nagyságrendjét és összetettségét. A csoportszintű egyetlen ORSA jelentés a csoport jelentős tagjaira összpontosít, ami azonban nem menti fel a leányvállalatokat az egyedi szintű ORSA kötelezettség alól. Ez azt jelenti, hogy a csoportszintű egyetlen ORSA jelentés ismerteti azokat az információkat, amelyek a leányvállalati biztosító ORSA folyamatokból származnak (Bit. 89. § alapján).

A csoportszintű egyetlen ORSA lényege, hogy nincs külön egyedi szintű jelentés, az egyedi szintű folyamatok, amellyel, hogy önmagukban is mindenben kielégítik a Bit. 89. § előírásait, olyan magas szinten integrálódnak a csoport folyamataiba, hogy a csoportszintű egyetlen ORSA az egyedi szintű folyamatokkal együttesen elégíti ki az általános elvárásokat. A magas szinten egységesített folyamatok eredményeként a jelentés is egységes lehet, azaz a felügyelet felé egyetlen jelentés kerül átadásra (még ha több részjelentésen is alapul).

19.2. A csoportszintű egyetlen ORSA jelentés készítésekor a csoportnak tekintettel kell lennie az egyes csoporttagok saját piacukon játszott szerepére. Előfordulhat olyan eset, amikor a csoporton belül a leánybiztosító súlya jelentéktelen, ám saját piacán meghatározó szerepet tölt be. Az MNB elvárja, hogy a hazai piacon (akár egy adott szegmensben) jelentős részesedéssel rendelkező biztosítókra vonatkozó információk megfelelő terjedelemben és részletezettséggel legyenek kifejtve az egyetlen csoportszintű ORSA jelentésben, függetlenül a csoporttag csoporton belüli súlyától.

19.3. Amikor csoportszintű egyetlen ORSA értékelése jelentést terjesztenek elő, a csoport vezetőségének (igazgatási, irányító vagy felügyelő testületének) biztosítania kell az alábbi feltételek teljesülését:

- a) az arányosság elvének figyelembe vételével, minden érintett leányvállalat (egyedi) ORSA eredményei jól beazonosíthatóak az egyetlen csoportszintű ORSA jelentésben, lehetővé téve az érintett egyedi felügyelet felülvizsgálati feladatainak szabályszerű ellátását;
- b) az egyetlen csoportszintű ORSA jelentés a csoportfelügyelő és valamennyi érintett egyedi felügyelet igényeit egyaránt kielégíti.

20. Belső modellt használó biztosítók

Az MNB elvárásai:

20.1. A csoport kockázati profilja és a csoport szintű belső modell alapján számított szavatolóátke-szükséglet eltéréseinek bemutatása, valamint annak igazolása, hogy ezzel csoport szinten tisztában vannak, hasonlóan a szóló szinten meghatározott elvárásokhoz.

20.2. A csoportszintű ORSA különösen kitér azokra a biztosítókra, melyek esetében a szavatolóátke-szükséglet számítása nem a csoportszintű belső modellel történik, bemutatva, hogy ennek ellenére megfelelően figyelembe vételre kerülnek a csoport szintű szavatolóátke-szükséglet számításában.

- 20.3.** A csoport szavatolótőke-szükséglet számításához használt belső modell és a csoport szintű ORSA viszonyát meghatározza a csoport szintű belső modell hatálya. Ehhez a következő speciális körülményeket kell figyelembe venni:
- a csoport szintű szavatolótőke-szükséglet számításakor egyes kapcsolt biztosítók kizárásra kerülnek a belső modell hatálya alól;
 - a csoport szintű szavatolótőke-szükséglet számításakor egyes kapcsolt biztosítókat figyelembe vesznek, melyek szavatoló tőke szükségletét ugyanakkor szóló szinten nem a belső modell alapján számítják.
- 20.4.** A 20.3a. pont esetében a belső modell hatálya az engedélyezési folyamat során meghatározott hatállyal azonos, így ebben az esetben a csoport szintű ORSA a modellbe be nem vont csoporttagokról is tartalmaz információkat:
- a modellbe be nem vont csoport-tagokra vonatkozó számítások („értékelés”);
 - a modellbe be nem vont csoport-tagok hatása a csoport szintű szavatolótőke-szükségletre,
 - a modell hatálya alá tartozó csoporttagokkal való kapcsolat.
- 20.5.** A csoport szintű ORSA felőlel minden olyan elemet is, ami nincs a belső modell hatálya alá vonva, de hatással van a csoport pénzügyi helyzetére.
- 20.6.** A 20.3b. pont esetében a csoport szintű ORSA magába foglalja a következő becsléseket:
- azok az eltérések, amelyek a csoport belső modelltől eltérő feltételezéseken alapulva, a standard formula, vagy más (a csoport belső modelltől különböző) modell használatából adódnak;
 - a lehetséges kölcsönhatások azon csoporttag biztosítók között, amelyek szavatolótőke-szükségletét a csoport szintű belső modellel, valamint azon csoporttag biztosítók között, amelyek szavatolótőke-szükségletét standard formulával számították (ezen kölcsönhatások figyelembevétele azon intézmények szavatolótőke-szükséglet számítása során elvárt, melyek esetében a szavatolótőke-szükségletet csoport szintű belső modell alapján számítják);
 - azon csoporttag biztosítók kockázati profilját, amelyek szavatolótőke-szükségletét nem a csoport szintű belső modellel számítják, a csoport – tekintettel az arányosság elvére is – megfelelő módon figyelembe veszi a csoport szintű szavatolótőke-szükséglet számításakor.
- 20.7.** A csoport szintű ORSA-ban be kell mutatni, hogy megfelelő az egyedi biztosítói szinten alkalmazott standard formula, vagy a más modell. Továbbá a csoport ORSA-ban meg kell magyarázni, hogy miért nem a csoport szintű belső modellt alkalmazzák valamennyi a csoporthoz tartozó biztosító egyedi szintű szavatolótőke-szükséglet számítása során.

Amikor belső modellt alkalmaznak, bizonyos elemek, amelyek figyelmen kívül hagyhatók a csoport szempontjából, egyedi biztosítói szinten jelentősek lehetnek. Ezért a csoport szintű ORSA-nak különösen figyelnie kell ezekre a helyzetekre. Azok a jelentős kockázatok, amelyeket a standard formula nem kezel megfelelően, a csoport szintjén, alapelveként érvényesülve, a csoport belső modellel kerülnek lefedésre; ez a csoport számára tőkekövetelményt eredményez.

21. Harmadik országbeli kapcsolt biztosítók és viszontbiztosítók

A csoportszintű általános szavatolótőke-megfelelési igény értékelése során a részesedő biztosító vagy viszontbiztosító, a biztosítói holdingtársaság vagy a vegyes pénzügyi holdingtársaság a harmadik országokban folytatott üzleti tevékenység kockázatait konzisztensen, az EGT-országokbeli üzleti tevékenységhez hasonlóan feltünteteti, különös figyelemmel a tőke átruházhatóságának és helyettesíthetőségének értékelésére.

Az MNB elvárásai:

21.1. A harmadik országban működő biztosító üzleti tevékenységének értékelésekor a következő megfontolásokkal kell élni:

- a) Mindkét esetben, amikor elvárt, hogy a harmadik ország biztosítói szabályozói tőke követelménye egyenértékű legyen a Szolvencia II irányelvben és a Bit-ben meghatározott tőkekövetelményekkel, illetve abban az esetben is, amikor ez nem teljesül, a csoportnak eleget kell tennie a Szolvencia II irányelv 45 cikk (1) bekezdése és a Bit. 89. § szerinti általános szavatolótőke-megfelelési igény előírásainak, akár csak az EGT bármely tagállamában működő biztosító esetében. A harmadik országban működő biztosító kockázatait, egyesíteni (integrálni) kell az EGT bármely tagállamában, a csoportba tartozó biztosítók kockázataival; ezáltal biztosítható a hasonló (kockázat) mérés, gazdasági megközelítés;
- b) Mindkét esetben, amikor a harmadik ország szabályozása egyenértékű a Szolvencia II irányelvben és a Bit.-ben meghatározott tőkekövetelményekkel vagy pedig nem, a csoport kiemelt figyelemmel méri, értékeli a harmadik országban működő biztosító szavatoló tőkéjének átruházhatóságát és helyettesíthetőségét. Az értékelésnek egyértelműen azonosítani kell (fel kell tárnia), ha a harmadik országbeli leányvállalat szavatoló tőkéjének teljes átruházhatósága, helyettesíthetősége a csoporton belül korlátozható;
- c) Amikor a harmadik ország szabályozása egyenértékű és így a harmadik országbeli csoporttag bevonásra kerül a szavatolótőke-szükséglet számításba, az a harmadik ország jogszabályai, valamint a csoport szavatolótőke-szükséglet számításánál használt levonási és aggregálási módszer alkalmazásával történik. Azonban a harmadik ország jogszabályi előírásai alapján történik annak megállapítása, hogy a harmadik országbeli biztosító kockázati profilja jelentősen eltér-e a Szolvencia II irányelv alapján számított szavatolótőke-szükséglet alátámasztásául szolgáló feltételezésektől (figyelemmel a Szolvencia II irányelv 45. cikk (1) bekezdés c) pontjára és a Bit. vonatkozó 89. §-ára).

A csoportszintű ORSA jelentés magában foglal valamennyi, a csoporthoz tartozó harmadik országbeli biztosítóra vonatkozó jelentős információt (elkülönítetten és kielégítő módon).

IV. Záró rendelkezések

22. Az ajánlás a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 13. § (2) bekezdés i) pontja szerint kiadott, a felügyelt pénzügyi szervezetekre kötelező erővel nem rendelkező szabályozó eszköz. Az MNB által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, az MNB jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat.

- 23.** Az ajánlásnak való megfelelést az MNB az általa felügyelt pénzügyi szervezetek körében az ellenőrzési és monitoring tevékenysége során figyelemmel kíséri és értékeli, összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal.
- 24.** Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a pénzügyi szervezet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a pénzügyi szervezet jogosult feltüntetni, hogy vonatkozó szabályzatában foglaltak megfelelnek az MNB által kiadott vonatkozó számú ajánlásnak. Amennyiben a pénzügyi szervezet csupán az ajánlás egyes részeit kívánja szabályzataiban megjeleníteni, úgy az ajánlásra való hivatkozást kerülje, illetve csak az ajánlásból átemelt részek tekintetében alkalmazza.
- 25.** Az MNB a jelen ajánlás alkalmazását 2016. július 1-től várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.

Matolcsy György sk.
a Magyar Nemzeti Bank elnöke